



## Zakon o podnebnih spremembah (Osnutek, 2. 6. 2010)

### 1. UVOD

#### 1.1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

##### 1.1.1. Podnebne spremembe

Podnebje že od nekdaj odločilno vpliva na ljudi, na naše delo in življenje. V vsej zgodovini človeštva se podnebje odraža v običajih, načinu gospodarstva, poljedelstva, gradnje, v izboru domačih živali, gostoti poseljenosti, razpoložljivosti vodnih virov, prehranjevalnih navadah, zdravju in drugih vidikih civilizacije.

Ena ključnih lastnosti podnebja je njegova spremenljivost, in poznanih je več primerov v preteklosti, ko so človeške skupnosti oz. civilizacije vzcvetele, nazadovale ali propadle bodisi zaradi naravnih sprememb podnebja ali zaradi negativnega vpliva človeka na vodni ali vremenski režim. Pretekle podnebne spremembe, ki so vplivale na posamezne civilizacije, so bile večinoma regionalno omejene.

Od začetka industrijske revolucije pa smo ljudje z izpuščanjem toplogrednih plinov v ozračje povzročili podnebne spremembe na globalni ravni. Koncentracija CO<sub>2</sub> v atmosferi je že višja kot kadarkoli v zadnjih 600 000 letih oz. v obdobjih ledenih in medledenih dob. Podnebje se v zadnjih desetletjih spreminja hitreje kot se je kdajkoli v zgodovini človeštva. Izračuni in predvidevanja kažejo, da posledice sprememb podnebja ne bodo porazdeljene enakomerno. Pri tem območja, kjer nastaja največ emisij, pogosto niso območja, kjer so negativni vplivi najbolj izraženi, nekatera območja, kot npr. nizka priobalna področja ali gorski ekosistemi, pa bodo bolj prizadeta od drugih. Podatki kažejo, da je ogrevanje v Evropi večje kot je v svetovnem povprečju. Območje Alp, kamor sodi Slovenija, pa se ogreva še hitreje od ostale Evrope.

Podnebne spremembe so dejstvo sedanosti in grožnja prihodnosti. Skupaj z nekaterimi negativnimi posledicami jih lahko že občutimo tudi v Sloveniji: pogostejši vročinski valovi, suše, huda neurja in hudourniške poplave, taljenje ledenikov in druge vse pogostejše naravne nesreče.

Svetovna znanstvena skupnost je enotna v spoznanju, da podnebnih sprememb ne moremo več preprečiti, ampak jih lahko le ublažimo in upočasnimo. Zato je potrebno podnebne spremembe vzeti kot izziv, s katerimi se sooča človeštvo in usmeriti energijo v čim bolj učinkovito soočanje z njimi. Da bi preprečili katastrofalne posledice podnebnih sprememb velikega obsega, je potrebno bistveno zmanjšati emisije. Nekaterim negativnim učinkom podnebnih sprememb pa se ne bomo mogli izogniti in se jim moramo prilagoditi.

Ocene kažejo, da lahko posledice podnebnih sprememb do konca tega stoletja zahtevajo tudi do 20% svetovnega BDP na letni ravni, z zgodnjimi ukrepi blaženja in prilagajanja pa stroški lahko ostanejo v obvladljivih okvirih okrog 1% svetovnega BDP letno. Kljub temu, da se podnebne spremembe v primerjavi z nekaterimi drugimi družbenimi in okoljskimi pojavi dogajajo relativno počasi (v desetletjih), se je s podnebno krizo najbolje soočiti čimprej, saj se tako lahko izognemo nesprejemljivim okoljskim, ekonomskim, socialnim ter političnim pretresom, ki bi bili primerljivi svetovnim vojnám.

Blaženje podnebnih sprememb z zmanjševanjem emisij toplogrednih plinov in prilagajanje nanje terja izrazite strukturne spremembe v gospodarstvu in širši družbi, ki so lahko tudi vir razvojnih priložnosti v smislu novih tehnologij in izboljšane kakovosti življenja. Podnebne spremembe so ozko gledano sicer okoljski problem, v smislu odgovora nanje pa so predvsem razvojni izziv.

V Sloveniji smo na podlagi mednarodnih obveznosti (Kjotski protokol) ter usmeritev in obveznosti, ki izhajajo iz članstva v EU, zavezani zmanjševati emisije toplogrednih plinov ter izvajati druge ukrepe, s katerimi bomo prispevali svoj delež k blaženju podnebnih sprememb. Slovenija mora v prihodnosti pospešiti izvajanje aktivnosti za zmanjšanje emisij, saj le-te še vedno naraščajo, namesto da bi se zmanjševale, kot predvideva Kjotski protokol. Hkrati je v nacionalnem interesu Slovenije, da se prilagodi neizogibnim podnebnim spremembam, katerih obseg je odvisen od uspešnosti globalnega zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. S prilagajanjem se tako lahko izognemo najhujšim posledicam podnebnih sprememb za gospodarstvo in ljudi.

Spoprijemanje s podnebnimi spremembami zahteva pripravo in izvedbo dolgoročnih politik, s čim širšim družbenim konsenzom. Poleg tega morajo biti podnebne politike horizontalne in morajo hkrati v polni meri izkoristiti sinergije z razvojnimi, narodno-gospodarskimi in socialnimi vidiki. Ukrepanje v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb lahko omogoči Sloveniji, da poveča konkurenčnost svojega gospodarstva (na primer z izboljšanjem obstoječih in uvajanje novih tehnologij). S tem lahko omogočimo odpiranje znatnega števila novih delovnih mest, pa tudi bolj uravnotežen regionalni razvoj.

Zakonodajna ureditev mora usmerjati pripravo politik tako, da bodo v procesu njihove priprave in izvajanja identificirane in v maksimalni meri izkoriščene sinergije podnebnih politik z narodno-gospodarskim razvojem ter socialno kohezijo. Hkrati mora zakonodaja zagotoviti tudi ustrezno obvladovanje morebitnih nasprotij s sektorskimi politikami in cilji.

Zakon o podnebnih spremembah predstavlja nujno pospešitev aktivnosti Slovenije na področju podnebnih sprememb in podporo naporom Vlade za izvedbo ene od prednostnih nalog, ki se je oblikovala prav v času našega predsedovanja Svetu EU. Obenem z njim Slovenija zavzema ambiciozno politično držo glede te problematike v okviru EU in v mednarodni skupnosti.

Predlagani Zakon o podnebnih spremembah postavlja pravni okvir za dolgoročno soočanje z antropogenimi podnebnimi spremembami, ob tem pa tudi prispeva k trajnostnemu razvoju. Cilji zakona so pomembni tako za globalno okolje, zdravje in

kakovost življenja ljudi, kot za trajnostni razvoj našega gospodarstva in blaginjo v Sloveniji.

## 1.1.2. Mednarodno pravo, pravo EU in Ustava RS kot temeljni okvir za zakonsko ureditev podnebnih sprememb v RS

### A. Mednarodno pravo

#### Okvirna konvencija ZN o spremembi podnebja

Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC), sprejeta junija 1992 na svetovnem vrhu za Zemlje v Riu de Janieru, predstavlja splošen mednarodni pravni okvir za boj proti spreminjanju podnebja. Priznava, da je podnebni sistem skupen vir, na katerega stabilnost vplivajo industrijski in drugi viri izpustov toplogrednih plinov.

Konvencija v 2. členu opredeljuje svoj končni cilj: **'Končni cilj te konvencije in vseh z njo povezanih pravnih instrumentov, ki jih lahko sprejme konferenca pogodbenic, je v skladu z njenimi določili doseči ustalitev koncentracije toplogrednih plinov v ozračju na takšni ravni, ki bo preprečila nevarno antropogeno poseganje v podnebni sistem. Ta raven naj bi bila dosežena v časovnem obdobju, ki ekosistemom dovoljuje naravno prilagoditev spremembi podnebja, zagotavlja, da ne bo ogroženo pridobivanje hrane, in ki omogoča trajnostni gospodarski razvoj.'**

Konvencija vse pogodbenice zavezuje k spremljanju in poročanju o izpustih toplogrednih plinov, pripravi in izvajanju ukrepov za boj proti podnebnim spremembam, prilagajanju na podnebne spremembe, razvoju in prenosu novih tehnologij in procesov, informiranju in ozaveščanju, podpori državam v razvoju ter poročanju.

Konvencija z načelom **'skupne, vendar različne odgovornosti'** največji del bremena v boju proti podnebnim spremembam nalaga industrializiranim državam, saj so le-te odgovorne za večino preteklih in sedanjih izpustov toplogrednih plinov. Tako Konvencija zavezuje razvite države k sprejemanju politik in ukrepov, ki bodo demonstrirali zmanjševanje antropogenih emisij v skladu s cilji Konvencije, ter k finančni pomoči državam v razvoju pri izpolnjevanju njihovih obveznosti in prilagajanju na podnebne spremembe ter prenosu okolju prijaznih tehnologij in znanja.

Industrializirane države se s Konvencijo zavezujejo, da bodo podprle podnebno ukrepanje v državah v razvoju s finančno podporo, ki je dodatna razvojni pomoči, ki jo že zagotavljajo. Konvencija je vzpostavila sistem donacij in posojil, ki ga upravlja Svetovni sklad za okolje (Global Environment Facility – GEF). Industrializirane države so zavezane k sodelovanju z manj razvitimi državami tudi na področju tehnologij.

Konvencija priznava ranljivost držav v razvoju in poziva k posebnim naporom za lajšanje posledic.

Konvencija je v veljavo stopila 21. marca 1994 in jo je do danes ratificiralo že 193 držav. V slovenski pravni red je bila prenesena z Zakonom o ratifikaciji Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja (Ur. l. RS-MP, št. 13/95).

### **Kjotski protokol**

Leta 1997 je bil sprejet Kjotski protokol k Okvirni konvenciji ZN o spremembi podnebja. Osrednji dosežek protokola je opredelitev pravno zavezujočih kvantificiranih omejitev izpustov toplogrednih plinov iz razvitih držav. Kjotski protokol zavezuje 37 industrializiranih držav in Evropsko skupnost k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov za 5,2 % glede na leto 1990, in sicer v obdobju od 2008 do 2012. Države imajo različne cilje, skupaj pa morajo doseči omenjeni cilj zmanjšanja izpustov. Da je postal pravno zavezujoč, je moralo protokol ratificirati vsaj 55 pogodbenic, ki skupaj predstavljajo vsaj 55 % CO<sub>2</sub> emisij razvitih držav v letu 1990. Z ratifikacijo Rusije je Kjotski protokol stopil v veljavo 16. februarja 2005. Izmed razvitih držav protokola niso ratificirale ZDA, ki so z njega umaknile tudi svoj podpis. Podrobna pravila za izvajanje protokola so bila sprejeta leta 2001 v Marakešu – t.i. Marakeški dogovor.

Poleg domačih politik in ukrepov, s katerimi države zmanjšujejo izpuste toplogrednih plinov, Kjotski protokol uvaja še t. i. prožne mehanizme. Namen prožnih mehanizmov je pomagati razvitim državam doseči njihove cilje tako, da zmanjšajo emisije tam, kjer je to cenovno najbolj ugodno. Istočasno s tem pospešujejo prenos tehnologij in pritok denarja v države v razvoju. Sodelovanje v teh mehanizmih je prostovoljno. Mehanizmi so trije:

#### **a. Skupno izvajanje (Joint implementation – JI):**

Razvite države lahko prenesejo v katerokoli drugo razvito državo ali pridobijo od nje enote zmanjšanja emisij (ERU), ki izhajajo iz projektnih aktivnosti, ki zmanjšujejo emisije TGP ali izboljšujejo odstranjevanje le-teh s ponori v času prvega ciljnega obdobja (2008 – 2012). Glavni načeli mehanizma skupnega izvajanja sta dodatnost in izhodiščno stanje. Dodatnost pomeni, da mora projekt nekaj spremeniti glede na stanje, ki bi bilo, če projekt ne bi bil izveden. Dodatnost ima projekt lahko z vidika okolja, financiranja, tehnologije ali pravne ureditve. Da bi lahko ugotovili, za koliko projekt pripomore k zmanjšanju emisij, je treba definirati izhodiščno stanje. JI je opredeljen v 6. členu Kjotskega protokola.

#### **b. Mehanizem čistega razvoja (Clean development mechanism – CDM):**

Mehanizem čistega razvoja je glavni mehanizem za premostitev razlik med razvitimi in razvijajočimi se državami. Ta mehanizem pomaga državam v razvoju doseganje trajnostnega razvoja, razvitim državam pa omogoča uporabo enot zmanjšanja emisij, ustvarjenih pri takih projektih, za izpolnjevanje njihovih zavez po protokolu.

CDM je opredeljen v 12. členu Kjotskega protokola.

#### **c. Trgovanje z emisijami (Emissions trading – ET):**

Trgovanje z emisijami omogoča subjektom (državam in podjetjem), ki imajo po Kjotskem protokolu omejitev emisij, da s svojimi emisijami trgujejo (npr. država, ki ima presežek emisijskih enot, le-te proda državi, ki ne dosega svojega cilja). Trgovanje z emisijami je opredeljeno v 17. členu Kjotskega protokola.

Protokol predpisuje tudi spremljanje emisij in poročanje. Poroča se s predložitvijo letnih emisijskih evidenc in nacionalnih poročil v določenih intervalih. S spodbujanjem razvoja in prenosa tehnologij, ki povečujejo odpornost na posledice podnebnih sprememb, je tudi protokol, tako kot konvencija, zasnovan za pomoč državam pri prilagajanju na posledice podnebnih sprememb. Ustanovljen je bil sklad za prilagajanje, za financiranje projektov in programov v državah v razvoju. Sklad se financira s takso na projekte CDM.

Kjotski protokol je bil v slovenski pravni red prenesen z Zakonom o ratifikaciji Kjotskega protokola k Okvirni konvenciji ZN o spremembi podnebja (Ur. l. RS-MP, št. 17/02)

## **B. Pravo in politika EU**

Leta 2000 je Evropska komisija sprejela Evropski program o podnebnih spremembah (ECCP- European Climate Change Programme), ki je pripeljal do sprejetja novih politik in ukrepov, vključno z evropsko shemo trgovanja z emisijami (EU ETS). Leta 2007 so voditelji držav članic EU sprejeli celovit pristop do podnebne in energetske politike in se zavezali k prehodu EU v visoko energetske učinkovito ter nizkoogljično družbo. Enostransko so se zavezali, da bo EU svoje emisije do leta 2020 zmanjšala za 20 % glede na leto 1990. Za implementacijo te zaveze je bil v naslednjem letu sprejet t.i. podnebno – energetski paket EU.

EU si v mednarodnih podnebnih pogajanjih prizadeva za sprejem ambicioznega, vseobsegajočega in pravno zavezujočega globalnega dogovora. EU se je zato zavezala, da bo v primeru sprejetja mednarodnega dogovora o podnebnih spremembah svoje emisije zmanjšala za 30 %, če bodo primerljive cilje sprejele tudi druge razvite države, države v razvoju pa prispevale svoj pravičen delež. EU pričakuje da bi nov globalni podnebni dogovor stopil v veljavo v letu 2013. V nasprotnem primeru bo EU sama nadaljevala z izvajanjem podnebno energetskega paketa.

### **Evropski program o podnebnih spremembah**

Evropska komisija je prvo strategijo za omejevanje emisij CO<sub>2</sub> in izboljšanje energetske učinkovitosti izdala že leta 1991, za tem pa še številne druge akte, med drugim direktivo o promociji električne energije iz obnovljivih virov energije, prostovoljne zaveze avtomobilske industrije za zmanjšanje emisij CO<sub>2</sub> in predloge o obdavčevanju energetskih izdelkov.

Vendar ti akti niso zadoščali za doseg kjotskega cilja EU, zato je Evropski Svet Evropsko komisijo prosil, da pripravi seznam prioritarnih ukrepov in politik na ravni skupnosti. Evropska komisija se je leta 2000 odzvala z uvedbo prvega Evropskega programa o podnebnih spremembah, ki je pripeljal do sprejetja številnih politik in ukrepov za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov. Drugi Evropski program za podnebne spremembe je bil sprejet v oktobru 2005.

### **Podnebno – energetski paket EU**

Marca 2007 so predsedniki vlad in držav članic EU sprejeli integriran pristop do podnebne in energetske politike, s ciljem omejiti podnebne spremembe in povečati energetska varnost ob hkratnem povečevanju konkurenčnosti EU. Zavezali so se k prehodu EU v visoko energetska učinkovito, nizkoogljično gospodarstvo.

Z namenom začeti ta proces so bili sprejeti zahtevni podnebni in energetski cilji do leta 2020. Ti cilji so naslednji:

- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za vsaj 20 % do leta 2020 glede na leto 1990;
- 20 % obnovljivih virov v končni rabi energije do leta 2020 ter
- zmanjšanje rabe primarne energije za 20 % do leta 2020 glede na pričakovano raven, skozi izboljšanje energetske učinkovitosti.

Januarja 2008 je Evropska komisija predlagala t.i. podnebno – energetski zakonodajni paket za doseg omenjenih ciljev. Podnebno – energetski paket je bil sprejet s strani Evropskega parlamenta in Sveta decembra 2008, in stopil v veljavo junija 2009.

Podnebno - energetski zakonodajni paket sestavljajo:

- a. Revizija in okrepitev sistema trgovanja z emisijami (DIREKTIVA 2009/29/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 23. aprila 2009 o spremembi Direktive 2003/87/ES z namenom izboljšanja in razširitve sistema Skupnosti za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0063:0087:SL:P DF>; EU ETS) - ključno orodje EU za stroškovno učinkovito zmanjševanje emisij. Enotna omejitev emisijskih kuponov na ravni EU bo začela veljati z letom 2013, se zmanjševala na letni ravni ter do leta 2020 zmanjšala število dovoljenih emisijskih kuponov za podjetja za 21 % glede na leto 2005. Brezplačna delitev emisijskih kuponov bo nadomeščena z avkcioniranjem, nova shema pa razširja tudi sektorje in pline, ki jih zajema sedanji sistem trgovanja.
- b. T.i. 'odločba o delitvi naporov' (ODLOČBA št. 406/2009/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0136:0148:SL:P DF>), ki pokriva emisije iz sektorjev, ki jih EU ETS ne zajema, kot npr. promet, stavbe, kmetijstvo in odpadki. Z odločitvijo se je vsaka država članica zavezala k omejitvi emisij v netrgovalnih sektorjih do leta 2020, pri čemer so bili cilji za posamezne države članice postavljeni glede na njihovo relativno bogastvo. Na ravni EU bo ta odločba pripeljala k zmanjšanju emisij v netrgovalnih sektorjih za 10 % do leta 2020 glede na leto 2005.
- c. Nova direktiva o obnovljivih virih energije (DIREKTIVA 2009/28/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in kasnejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0016:0062:SL:P DF>), ki prinaša zavezujoče nacionalne cilje za obnovljive vire energij in ki bo na evropski ravni dvignila delež obnovljive energije na 20 % do leta 2020. Ta cilj bo prispeval k zmanjšanju odvisnosti EU od uvožene energije in k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov.
- d. Pravni okvir za promocijo razvoja in varne rabe tehnologije zajemanja in shranjevanja ogljikovega dioksida (DIREKTIVA 2009/31/ES EVROPSKEGA

PARLAMENTA IN SVETA z dne 23. aprila 2009 o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida in spremembi Direktive Sveta 85/337/EGS, direktiv 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe (ES) št. 1013/2006: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0114:0135:SL:P DF>). S to direktivo EU načrtuje vzpostavitev mreže demonstracijskih projektov zajemanja in shranjevanja ogljikovega dioksida do leta 2015, s ciljem komercializacije tehnologije okrog leta 2020. Prenovljene smernice o državnih pomočeh za varstvo okolja, ki so bile izdane hkrati s predlogom zakonodajnega paketa, vladam EU omogočajo zagotavljanje finančne podpore za pilotne projekte zajemanja in shranjevanja ogljikovega dioksida.

Podnebno-energetski paket deli cilj zmanjšanja na zavezanca, ki so vključeni v Evropski sistem trgovanja z izpusti (ETS) kot celoto in na cilje za države članice za sektorje izven ETS. Za ETS je cilj za vse države članice enak in sicer 21 % zmanjšanje izpustov do leta 2020 glede na leto 2005. Izven ETS pa je cilj za posamezne države članice določen glede na njihovo relativno bogastvo in Sloveniji do leta 2020 dovoljuje zvišanje izpustov za 4 % glede na leto 2005. Zavezanci vključeni v ETS lahko med seboj trgujejo s pravicami do izpustov, s čimer naj bi se dosegla optimalna alokacija stroškov znižanja izpustov.

### **Evropska shema trgovanja z emisijami**

Trenutno veljavni evropski sistem trgovanja z emisijami (EU ETS) je v veljavi od januarja 2005 in temelji na Direktivi 2003/87/EC. Direktiva zajema okoli 12.000 naprav v 27 državah članicah EU, ki skupaj predstavljajo okoli 2 milijardi ton emisij CO<sub>2</sub> na leto. To predstavlja 40 % skupnih emisij toplogrednih emisij v EU. Sistem je zgrajen na šestih temeljnih načelih: deluje po načelu 'omeji in trguj' (cap and trade), osredotočen je na CO<sub>2</sub> velikih industrijskih onesnaževalcev, izvaja se v fazah, s periodičnimi pregledi, o razdelitvenih načrtih za emisijske kupone se odloča periodično, vsebuje močne spodbude za izpolnjevanje zahtev zmanjšanja emisij, trg je evropski, vendar skozi uporabo mehanizmov CDM in JI daje priložnost zmanjšanja emisij tudi v ostalem delu sveta ter zagotavlja povezanost s kompatibilnimi sistemi v tretjih državah.

V osrčju sistema trgovanja z emisijami je skupna trgovalna 'valuta' – emisijski kupon. En kupon predstavlja pravico emitirati 1 tona CO<sub>2</sub>. Emisijski kuponi se delijo na podlagi državnih razdelitvenih načrtov (national allocation plans – NAPs) držav članic EU, ki morajo biti pripravljene na osnovi objektivnih in transparentnih kriterijev, vključno z naborom skupnih pravil, ki so opredeljena v pravnem okviru, ki ustanavlja sistem trgovanja z emisijami. Najpomembnejša izmed teh pravil so:

- razdelitveni načrt mora odražati kjotski cilj države članice, kakor tudi njen resnični in pričakovani napredek k doseganju le-tega.
- razdelitev kuponov podjetjem mora upoštevati njihove potenciale za zmanjšanje emisij v vseh njihovih dejavnostih in ne sme biti višja kot realne potrebe podjetij.
- kjer države članice načrtujejo uporabo JI in CDM kreditov za doseg svojih nacionalnih emisijskih ciljev, morajo biti ti načrti podkrepjeni npr. skozi proračunske postavke.

Prvo trgovalno obdobje EU ETS se je izteklo konec leta 2007. Januarja 2008 se je začelo drugo trgovalno obdobje, ki se izteče konec leta 2012. Leta 2007 so se

evropski odločevalci odločili v trgovanjski sektor dodati tudi emisije iz letalskega prometa. Operaterji zračnih prevozov bodo v shemo trgovanja z emisijami vključeni od leta 2011 naprej.

V letu 2008 so se države članice in Evropski parlament dogovorili, da veljaven sistem trgovanja z emisijami bistveno prenovijo. Spremembe sistema bodo v veljavo stopile januarja 2013. Spremembe zajemajo nove toplogredne pline, poleg CO<sub>2</sub>, in dodatne naprave. Skupaj bo nova shema zajemala 45 % emisij EU.

Prenovljena EU ETS določa pravila za tretje trgovanjsko obdobje, ki bo potekalo med letoma 2013 in 2020, in je zasnovana na progresivnem omejevanju emisij iz energetskega in proizvodnega sektorja, s ciljem doseči 21 % zmanjšanje emisij do leta 2020 glede na leto 2005. Ta cilj predstavlja 2/3 20 % cilja EU do leta 2020 glede na leto 1990.

#### Enotna omejitev emisij in razdelitvena pravila

S prenovljeno direktivo se bo omejitev emisij določala na ravni EU in ne skozi razdelitvene načrte posameznih držav članic. Na evropski ravni so določena tudi pravila delitve emisijskih kuponov in dražb le-teh. To je ena od pomembnih strukturnih izboljšanj veljavne sheme, ki prispeva k večji transparentnosti sistema.

#### Razdelitev emisijskih kuponov za energetski sektor

Energetski sektor v večini držav bo od leta 2013 naprej vse emisijske kupone pridobil z nakupi na dražbah. Drugačna pravila so predvidena za nekatere nove države članice, kjer bo energetski sektor v letu 2013 z dražbami pridobil le 30 % emisijskih kuponov, ta delež pa se bo postopoma dvigoval do 100 % nakupov na dražbah v letu 2020.

#### Razdelitev emisijskih kuponov za proizvodni sektor

Splošno pravilo za razdelitev emisijskih kuponov (za sektorje, ki jim ne preti resna nevarnost 'uhajanja ogljika', t.j. prenosa proizvodnje in s tem emisij izven meja EU) opredeljuje 20 % nakupa emisijskih kuponov na dražbah v letu 2013, ta delež pa se do leta 2020 dvigne na 70 % in na 100 % v letu 2027.

#### Razdelitev emisijskih kuponov za sektorje, ki jim preti nevarnost uhajanja ogljika

Dejavnosti, za katere obstaja resna nevarnost prenosa v države, ki ne omejujejo emisij toplogrednih plinov (uhajanje ogljika), bodo vse emisijske kupone pridobile brezplačno. Podrobna pravila za te primere so še v nastajanju.

#### Raba prihodkov iz dražb emisijskih kuponov

Sprejet je pravno nezavezujoč predlog, da naj države članice vsaj 50 % prihodkov iz dražb emisijskih kuponov namenijo dejavnostim, povezanih s podnebnimi spremembami, vključno s prispevki v sklad za prilagajanje v okviru kjotskega protokola, za ukrepe zmanjšanja emisij zaradi sečnje tropskih gozdov, za podporo tehnologijam zajemanja in shranjevanja ogljikovega dioksida ter drugim tehnologijam, ki prispevajo k doseganju podnebnih ciljev.



### **Odločba o delitvi naporov**

Namen odločbe št. 406/2009/EC o delitvi naporov je določitev nacionalnih ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijami, kot so transport, stavbe, kmetijstvo in odpadki. Vsaka država članica bo k tem naporom prispevala glede na njeno relativno bogastvo (BDP/prebivalca), z nacionalnimi cilji zmanjšanja emisij, ki se gibljejo od – 20 % za najbogatejše države članice do + 20 % za najrevnejše države članice v letu 2020 glede na leto 2005. Manj bogate države članice bodo lahko emitirale več emisij kot v letu 2005, ker bo njihova relativno visoka gospodarska rast verjetno povzročila rast emisij. Kljub temu tudi pozitivni cilji še vedno predstavljajo omejitev rasti emisij v teh sektorjih, kar bo zahtevalo napore za zmanjšanje emisij v vseh državah članicah. Slovenija je v okviru te odločbe sprejela cilj 4 % povišanja emisij do leta 2020 glede na leto 2005.

Na ravni skupnosti bo odločba o delitvi naporov prinesla 10 % zmanjšanje emisij iz netrgovalnih sektorjev v letu 2020 glede na leto 2005. Skupaj s ciljem zmanjšanja emisij za 21 % v okviru sheme trgovanja z emisijami v enakem časovnem okviru bo EU dosegla skupni cilj zmanjšanja emisij za 20 % do leta 2020 glede na leto 1990. Medtem ko so emisije iz sektorjev, ki so vključeni v shemo trgovanja z emisijami, regulirane na ravni EU, je doseganje ciljev v okviru delitve naporov prepuščeno posameznim državam članicam. Njihova odgovornost je, da opredelijo in izvajajo politike in ukrepe za zmanjšanje emisij v sektorjih, ki jih zajema odločitev.

Emisije bodo omejene v letih 2013-2020 in sicer z linearnimi letnimi cilji. Ti linearni cilji bodo zagotovili postopno doseganje ciljev za leto 2020 v sektorjih, kjer spremembe potrebujejo svoj čas, kot npr. stavbe, infrastruktura in promet. Z namenom povečanja stroškovne učinkovitosti politik in ukrepov lahko države članice do določene mere odstopajo od linearnih ciljev. Istočasno pa bo v veljavi strog mehanizem spremljanja in doseganja ciljev na ravni EU, ki bo zagotavljal, da bodo sprejeti cilji v resnici doseženi.

Državam članicam bodo pri doseganju ciljev pomagali številni ukrepi na ravni EU. Npr. ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti stavb in zahteve za okolju prijazne izdelke, ki uporabljajo energijo, bodo skupaj s sistemom energetskega označevanja zagotavljali zmanjševanje emisij v stavbah. Emisijski standardi za nova osebna in lahka gospodarska vozila bodo prispevali k zmanjšanju emisij iz prometa. K doseganju ciljev v okviru odločbe o delitvi naporov pa bodo prispevale tudi druge evropske politike, kot npr. varstvo tal in ravnanje z odpadki.

### **Direktiva o obnovljivih virih energije**

Nova direktiva o obnovljivih virih energije določa ambiciozne cilje za vse države članice. Skupni cilj na ravni EU je doseči 20 % delež energije iz obnovljivih virov do leta 2020 ter 10 % delež obnovljive energije posebej v transportu. Direktiva izboljšuje pravni okvir za podporo električni energiji iz obnovljivih virov, zahteva pripravo nacionalnih akcijskih načrtov za doseg ciljev, ustvarja mehanizme sodelovanja za pomoč pri doseganju ciljev na stroškovno učinkovit način ter uvaja trajnostne kriterije za biogoriva. To direktivo morajo države članice v svoje pravne rede prenesti do decembra 2010. V Sloveniji se ta prenos pripravlja s spremembami Energetskega zakona.

## C. Ustava RS

Ustava vsebuje več določb, ki predstavljajo podlago za zakonsko ureditev blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

Ustava v drugem odstavku 72. člena določa, da država skrbi za zdravo življenjsko okolje ter da v ta namen določa pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti. V prvem odstavku 67. člena Ustava določa, da zakon določa način pridobivanja in uživanja lastnine tako, da je zagotovljena njena gospodarska, socialna in ekološka funkcija, v prvem odstavku 72. člena pa Ustava določa, da ima vsakdo v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja. Izpusti toplogrednih plinov v ozračje in s tem povezano spreminjanje podnebja nedvomno ogrožajo zdravo življenjsko okolje, torej se omenjene določbe Ustave nanašajo tudi na podnebne spremembe ter dajejo podlago za zakonsko ureditev blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

Iz 124. člena Ustave izhaja, da država zagotavlja svojim državljanom varnost. Ker predstavljajo spreminjanje podnebja in iz tega izhajajoče posledice tudi grožnjo varnosti državljanov, je pomembna tudi ta določba Ustave, ki prav tako daje osnovo za zakonsko ureditev, na podlagi katere bodo lahko državni organi uresničili obvezo, ki izhaja iz omenjene določbe Ustave.

### 1.1.3. Dosedanje zakonsko urejanje posameznih vprašanj podnebnih sprememb v RS

#### 1.1.3.1. Splošno

Z ratifikacijo Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja konec leta 1995 je Slovenija postala pogodbenica konvencije. Ena izmed sprejetih obveznosti je redno poročanje in sicer o stanju (evidencah) emisij, ukrepih za njihovo zmanjševanje ter o spremljanju podnebnih sprememb in ukrepih za zmanjševanje posledic sprememb. Slovenija je julija 2002 oddala Konferenci pogodbenic Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja svoje prvo državno poročilo, dve leti kasneje drugo in tretje (skupaj), četrto pa v letu 2006. Svoje peto poročilo je oddala v letošnjem aprilu.

Republika Slovenija je z ratifikacijo Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja 1992 in Kjotskega protokola prevzela obveznost, da izpuste toplogrednih plinov v obdobju od leta 2008 do leta 2012 v povprečju zmanjša za 8 % glede na izhodiščne emisije leta 1986<sup>1</sup>. V skladu s tem smejo povprečni letni izpusti toplogrednih plinov v Sloveniji v obdobju 2008 do 2012 znašati 18,73 Mt CO<sub>2</sub> ekvivalenta. V kolikor pa bo Slovenija dokazala ustrezno gospodarjenje z gozdovi, lahko pri doseganju Kjotske obveznosti upoštevamo ponor CO<sub>2</sub> v višini 1,32 Mt CO<sub>2</sub> ekv. iz naslova povečanja lesnih zalog. To pomeni, da smejo naši povprečni letni izpusti v obdobju 2008 do 2012 znašati 20,05 Mt CO<sub>2</sub>. Poleg upoštevanja ponorov ima Slovenija možnost del zahtevanih znižanj izpustov toplogrednih plinov, ki jih ne bo dosegla doma, dokupiti tudi v drugih državah preko tako imenovanih prožnih mehanizmov.

---

<sup>1</sup> Seštevek izpustov CO<sub>2</sub>, CH<sub>4</sub> in N<sub>2</sub>O v letu 1986 in emisij F-plinov v letu 1995.

Načrt doseganja kjotskega cilja v Sloveniji predstavlja Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012, ki ga je Vlada sprejela leta 2006 ter revidirala leta 2009

### **1.1.3.2. Trgovanje z emisijami toplogrednih plinov**

Posebno mesto med ukrepi za doseganje kjotskega cilja ima trgovanje z emisijami v okviru evropske sheme trgovanja z emisijami (EU ETS), ki temelji na Direktivi 2003/87/ES. Trgovanje z emisijami toplogrednih plinov v okviru EU ETS je urejeno s predpisi s področja varstva okolja.

Za sodelovanje v evropski shemi trgovanja z emisijami je Slovenija pripravila dva državna razdelitvena načrta, in sicer za obdobje 2005 – 2007 ter za obdobje 2008 – 2012.

Pravila o izvajanju Kjotskega protokola omogočajo doseganje ciljev z zmanjševanjem izpustov toplogrednih plinov in s povečevanjem ponorov. Kot dopolnilo pa so na voljo trije kjotski mehanizmi, in sicer skupno izvajanje, mehanizem čistega razvoja in mednarodno trgovanje z emisijami. Pravna podlaga za te mehanizme je urejena v Zakonu o varstvu okolja.

Za potrebe spremljanja in poročanja o izpustih toplogrednih plinov je Slovenija, na podlagi Odločbe št. 280/2004/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o mehanizmu za spremljanje emisij toplogrednih plinov v Skupnosti in o izvajanju Kjotskega protokola ter odločbe Komisije št. 166/2005/ES, z dne 10. februarja 2005 o določitvi pravil za izvajanje odločbe št. 280/2004/ES, vzpostavila nacionalni register emisij TGP, katerega skrbnik je Agencija RS za okolje.

### **1.1.3.3. Okoljska dajatev za onesnaževanja zraka z emisijo CO<sub>2</sub> in druge javne dajatve**

Dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo CO<sub>2</sub> je v Sloveniji v veljavi že od leta 1996. Dajatev se plačuje zaradi onesnaževanja zraka z emisijo ogljikovega dioksida pri sežiganju gorljivih organskih snovi, pri zgorevanju goriva in zaradi uporabe fluoriranih toplogrednih plinov.

Zavezanci za plačilo dajatve lahko z Ministrstvom za okolje in prostor sklenejo pogodbo o dodatnem zmanjševanju zraka z emisijo CO<sub>2</sub> in s tem namesto plačila takse skozi ukrepe dosežejo dejansko zmanjšanje izpustov.

Dodatno k dajatvi za onesnaženje zraka z emisijo CO<sub>2</sub>, ki temelji na Zakonu o varstvu okolja (Ur.l. RS, št. 41/2004) in je urejena v posebni uredbi (Ur.l. RS, št. 43/2005), Zakon o trošarinah (Ur.l. RS, št. 84/1998) ureja tudi trošarinske dajatve na fosilna goriva in električno energijo. Trošarina se plačuje od energentov in električne energije, ki se uporabljajo kot pogonsko gorivo ali gorivo za ogrevanje.

V začetku leta 2010 je v veljavo stopil tudi spremenjeni Zakon o davku na motorna vozila ( Ur.l. RS, št.9/2010), ki davek ob nakupu novega vozila veže na izpuste CO<sub>2</sub> in prašne delce. S tem davkom se spodbuja nakup vozil z nižjimi izpusti, saj zakon predvideva višjo obdavčitev vozil, ki bolj onesnažujejo.

#### **1.1.3.4. Učinkovita raba energije in spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije**

Področje učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije je urejeno v Energetskem zakonu (Uradni list RS, št. 27/07). Zakon med drugim vzpostavlja okvir za učinkovito rabo energije v stavbah in energetske izkaznice, za obvezo zagotavljanja prihrankov energije pri končnih odjemalcih in zbiranje s tem povezanega prispevka in za izvajanje programov za izboljšanje energetske učinkovitosti Eko sklada in druge pravne instrumente, povezane z učinkovito rabo energije. Zakon prav tako vzpostavlja okvir za spodbujanje rabe obnovljivih virov za proizvodnjo električne energije skozi zagotovljeno odkupno ceno in prednostno uvrščanje proizvedene električne energije v porabo (dispečiranje).

V začetku leta 2008 je Slovenija, na podlagi 14. člena Direktive 2006/32/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2006 o učinkovitosti rabe končne energije in o energetskih storitvah ter o razveljavitvi Direktive Sveta 93/76/EGS sprejela Nacionalni akcijski načrt za energetsko učinkovitost za obdobje 2008 - 2016 (AN URE). AN URE predstavlja nabor ukrepov s katerimi bo Slovenija v obdobju 2008 – 2016 dosegla kumulativne prihranke v višini najmanj 9% glede na izhodiščno rabo končne energije.

Do konca junija 2010 pa mora vlada Evropski komisiji oddati Nacionalni akcijski načrt za obnovljive vire energije, ki bo predvidel ukrepe za doseg 25 % deleža obnovljivih virov energije v končni energiji do leta 2020 – cilj, ki ga Sloveniji določa Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in kasnejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ESE.

Na področju prometa se večja uporaba obnovljivih virov energije oziroma nadomeščanje fosilnih goriv z biogorivi zagotavlja z določitvijo minimalne vsebnosti biogoriv v vseh gorivih, ki so dana na trg za pogon motornih vozil skladno s predpisi s področja prometa.

#### **1.1.3.5. Zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov, ki nastajajo pri odlaganju odpadkov**

Zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov, ki nastajajo pri odlaganju odpadkov se zagotavlja z odplinjevanjem in sežigom ali energijsko uporabo odlagališčnega plina, z ločevanjem posameznih delov odpadkov in njihovo snovno izrabo ali reciklažo ter z drugimi pravnimi instrumenti, ki jih določajo (podzakonski) predpisi s področja varstva okolja.

#### **1.1.3.6. Zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pri opravljanju določenih kmetijskih dejavnosti**

Zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pri opravljanju določenih kmetijskih dejavnosti, zlasti govedoreje, se zagotavlja s spodbujanjem pridobivanja bioplina iz

živinskih gnojil, s spodbujanjem pašne reje govedi in drugimi pravnimi instrumenti, ki jih določajo predpisi s področja kmetijstva.

### **1.1.3.7. Prilagajanje podnebnim spremembam**

Zagotavljanje večje poplavne varnosti, ki bi lahko bila ogrožena zaradi podnebnih sprememb, ureja novela Zakona o vodah (Ur.l. RS, št. 57/08), s katero je bila v slovenski pravni red prenesena Direktiva 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti.

Načrta ukrepanja v zvezi s prilagajanjem podnebnim spremembam Slovenija še nima, razen na področju kmetijstva in gozdarstva, kjer je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano leta 2008 pripravilo Strategijo prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam.

\* \* \*

Do sedaj smo v Sloveniji s predpisi (zakoni in podzakonskimi akti) uredili vsa tista vprašanja, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, ki so del evropskega prava. Nanašajo se predvsem na trgovanje s pravicami do izpustov toplogrednih plinov in na spodbujanje učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije. Sprejeli smo tudi nekatere dodatne davčne instrumente (npr. okoljska dajatev za onesnaževanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida, davek na motorna vozila). Vsa omenjena vprašanja so bila urejena v področnih zakonih oziroma podzakonskih predpisih.

V letu 2006 je Vlada RS sprejela, in leta 2009 dopolnila Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012, ki predstavlja načrt ukrepanja v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb.<sup>2</sup> Določa vrsto ukrepov, s katerimi naj bi v Sloveniji zmanjšali emisije toplogrednih plinov, pri čemer za njihovo izvedbo predvideva uporabo že omenjenih pravnih instrumentov.

Predlagatelj ocenjuje, da veljavna zakonska ureditev posameznih vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, ni zadostna. Predlagatelj ocenjuje, da je za učinkovito soočanje s podnebnimi spremembami potrebno z zakonom določiti dolgoročne cilje Slovenije v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, opredeliti temeljna načela, povezana s podnebnimi spremembami, urediti nekatere nove pravne instrumente, povezane z blaženjem podnebnih sprememb, urediti jasen in celovit sistem programiranja v zvezi s podnebnimi spremembami, ki bo omogočal dolgoročno programiranje na tem področju ter še nekatera druga vprašanja.

Predlagatelj ocenjuje, da bo predlagani zakon, skupaj z (omenjeno) veljavno ureditvijo posameznih vprašanj podnebnih sprememb v področnih predpisih, predstavljal pravni okvir, ki ga Slovenija potrebuje za učinkovito soočanje s podnebnimi spremembami.

---

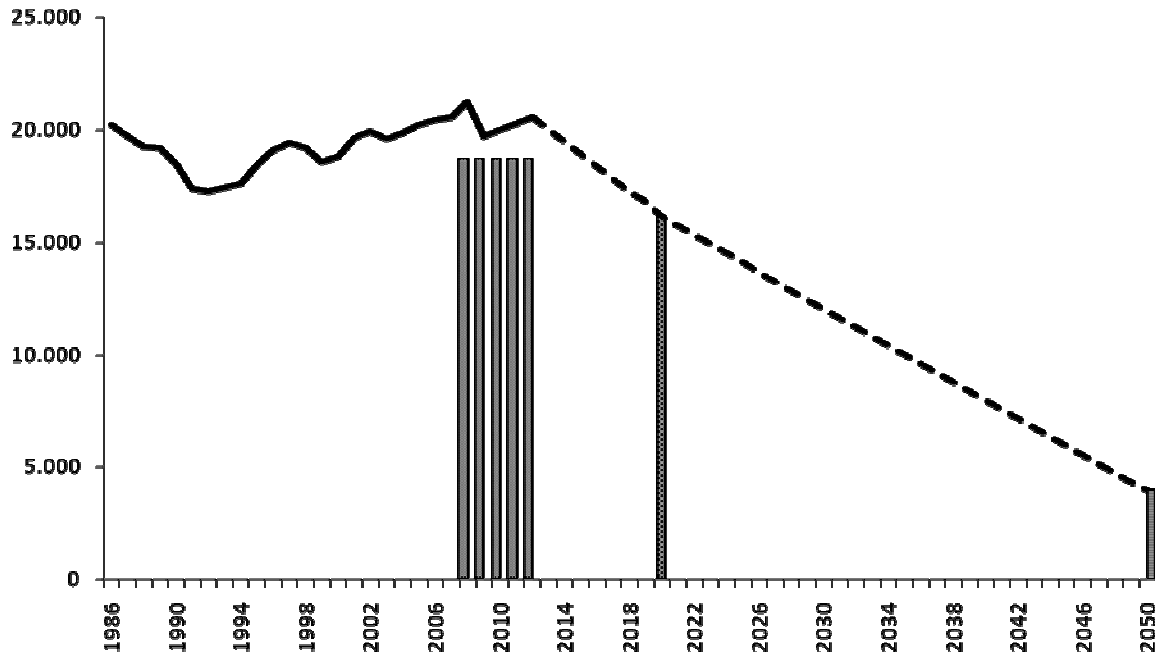
<sup>2</sup> Načrta ukrepanja v zvezi s prilagajanjem podnebnim spremembam Slovenija še nima.

## **1.2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA: Kako doseči podnebne cilje v Sloveniji**

### **1.2.1. Cilji in načela predlaganega zakona**

Pred konferenco v Kopenhagenju decembra 2009 je Državni zbor z Deklaracijo o aktivni vlogi Slovenije pri oblikovanju nove svetovne politike do podnebnih sprememb (Uradni list RS, št. 95/2009) določil splošna izhodišča za udeležbo Slovenije v globalnih podnebnih pogajanjih, kjer sodelujemo kot članica EU. Pri tem je Državni zbor, na podlagi priporočil Mednarodne znanstvene skupine za podnebne spremembe IPCC, sprejel stališče, da bi morale razvite države znižati izpusti za 40 % do leta 2020 in za 80 do 95% do leta 2050. Evropski svet se je oktobra 2009 zavezal k znižanju izpustov EU za 80 – 95 % do leta 2050 in hkrati omenil, da bi bilo potrebo emisije do sredine stoletja znižati na okoli 2 toni na prebivalca. Z dogovorom v Kopenhagenju je bilo decembra potrjeno, da je globalni cilj zaustaviti segrevanje ozračja pri 2° Celzija, kar za razvite države pomeni znižanje izpustov za 80 – 95% glede na leto 1990 do leta 2050. Glede na sedanji nivo izpustov Slovenije, to za našo državo pomeni znižanje za 80 % oziroma prehod v nizkoogljično družbo. Poleg tega se je Slovenija v Kopenhagenju zavezala tudi k sodelovanju pri hitrem začetku financiranja ukrepov v državah v razvoju v višini 8 milijonov Evrov do leta 2012.

**Slika 1: Prikaz gibanja dosedanjih in ciljnih bodočih skupnih emisij toplogrednih plinov v Sloveniji v kt ekvivalenta CO<sub>2</sub>.** Polna črta prikazuje emisije od izhodiščnega leta 1986 do 2008 po podatkih ARSO in projekcije emisij od 2009 do 2012 po UMAR. Črtna črta prikazuje zahtevano pot zmanjšanja izpustov do 2050. S stolpci so prikazani posamezni etapni cilji: kjotski od 2008 do 2012 (-8%), cilj EU 2020 (-20%) in zahteva dogovora iz Kopenhagena za leto 2050 (4 Mt/letno oz. 2 t/prebivalca letno).



Z namenom izpolnitve obveznosti po Kjotskem protokolu je Vlada RS decembra 2006 prejela Operativni program zmanjševanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 (OP TGP). Julija 2009 je Vlada na podlagi ocene izvajanja programa sprejela revidiran Operativni program (OP TGP-1), ki je namenjen izvrševanju obveznosti iz Kjotskega protokola in opredeljuje ključne instrumente, obveznosti posameznih sektorjev pri uvajanju teh instrumentov ter prilagajanje instrumentov, ob upoštevanju kriterija čim manjših stroškov za izpolnitev Kjotskih obveznosti. OP-TGP-1 sicer obravnava nabor ukrepov do leta 2012, bodo pa ti ukrepi imeli učinke na zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov tudi v obdobju 2013-2020. Podnebni ukrepi so del Izhodne strategije, integrirati pa jih bo treba tudi v druge strateške dokumente in politike, kot so Strategija razvoja Slovenije, Program državnih razvojnih prioritet in investicij, Nacionalni energetski program, Akcijski načrt za obnovljive vire energije in drugi.

V letu 2010 Vlada pripravlja dolgoročno podnebno (nizkoogljično) strategijo oziroma program, katerega namen je zagotoviti srednje in dolgoročni okvir za doseganje srednje - in dolgoročnih podnebnih ciljev oziroma uveljavljanje nizkoogljične družbe.

S podnebno strategijo oziroma programom želi Vlada:

- zagotoviti zmanjšanje emisij v Sloveniji na manj kot 2 t CO<sub>2</sub>/prebivalca letno do leta 2050.,

- zagotoviti prilagajanje na neizogibne posledice podnebnih sprememb,
- zagotoviti konkurenčnost gospodarstva in visoko kakovost življenja v Sloveniji,
- izpolniti odgovornost Slovenije do mednarodne skupnosti v skupnem boju proti podnebnim spremembam.

Ključnega pomena za doseganje zgoraj naštetih namenov so:

- motivacija in odgovornost vseh deležnikov,
- dosledno upoštevanje stroškovne učinkovitosti,
- učinkovita in pravična delitev bremen,
- dolgoročnost načrtovanja z upoštevanjem investicijskih ciklov in spremljanje uspešnosti.

Za prehod v nizkoogljično družbo, in za povečanje konkurenčnosti Slovenije na sploh bo podnebna strategija oziroma program predvidela ključne nizkoogljične tehnologije pri katerih ima Slovenija dobro izhodišče in potencial. Te tehnologije glede na sedanje znanje vključujejo:

- energetska učinkovitost in energetska sanacijo zgradb,
- javni prevoz – kratkoročno avtobus, srednjeročno železnica,
- trajnostno gospodarjenje z gozdovi, les kot gradbeni material, lesni izdelki in uporaba ostanka lesa za proizvodnjo energije,
- pametne energetske mreže – električna in toplovodna omrežja, ki omogočajo učinkovito vključevanje obnovljivih virov energije in krmiljenje porabe,
- sončne celice za proizvodnjo električne energije,
- globinsko in plitvo geotermalno energijo,
- električne avtomobile in njihove komponente – elektromotorje, baterije, krmiljenje,
- vodikove tehnologije in gorivne celice,
- ekološko kmetovanje.

Prvih šest tehnologij je že zrelih za široko uporabo in npr. fotovoltaična proizvodnja elektrike je v hitrem porastu. Tehnologije povezane z električnimi avtomobili in vodikom pa so v hitrem razvoju, pri čemer ima Slovenija centre odličnosti in industrijo, ki je konkurenčna na področju teh tehnologij.

Za konkurenčnost na eni strani in za doseganje podnebnih ciljev na drugi, je pomembna hitrost uveljavljanja zgoraj navedenih tehnologij. Predlagani zakon naj bi s predstavljenimi instrumenti zagotovil možnost hitrega razvoja in uveljavljanja nizkoogljičnih tehnologij. Pospešitev uveljavljanja nizko ogljičnih tehnologij pomeni tudi nova delovna mesta. Tako delovna mesta za visoko dodano vrednostjo v razvoju in vodenju procesov, kot srednje zahtevana delovna mesta v gradbeništvu, javnem prevozu, obrti in storitvah.

## **Dolgoročni cilj**

Za uspešno prestrukturiranje gospodarstva in družbe je nujna jasna in stabilna dolgoročna razvojna vizija, ki temelji na širokem konsenzu. V mednarodnih podnebnih pogajanjih oziroma v okviru EU so za sedaj pravno zavezujoči kratkoročni (Kjoto) in srednjeročni cilji (EU 2020), vendar so srednjeročni cilji še predmet pogajanj in se bodo najverjetneje še zaostriili. Zaradi tega predlagani zakon določa dolgoročne podnebne cilje Slovenije, ki bodo skladni z znanstvenimi zahtevami za



zaustavitev nevarnega segrevanja ozračja in bodo Sloveniji omogočali prilagajanje v okviru posameznih etap globalnih pogajanj. Dolgoročni cilji se nanašajo tako na zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov kot na prilagajanje na podnebne spremembe.

Predlagani splošni cilj države v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb je, da v sodelovanju z drugimi državami, zaustavi globalno segrevanje pri dvigu povprečne globalne temperature za 2°C glede na predindustrijsko dobo. Pri tem predlagani zakon cilj države konkretizira tako, da določa kot dolgoročni cilj (do leta 2050) države znižanje izpustov toplogrednih plinov na manj kot 4 milijone ton ekvivalenta ogljikovega dioksida do leta 2050. To ustreza trenutnima 2 t na prebivalca letno, kar naj bi predstavljalo nevtralen ogljični odtis.

Predlagani zakon kot dolgoročni cilj države v zvezi s prilagajanjem podnebnim spremembam določa ohranjanje varnosti pred negativnimi posledicami sprememb podnebja na ravni iz dvajsetega stoletja.

### **Temeljna načela, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje**

Predlagani zakon določa temeljna načela, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, in sicer načelo previdnosti, načelo upoštevanja zunanjih stroškov, načelo okoljske in socialne celovitosti ukrepov, načelo stroškovne učinkovitosti, načelo sodelovanja, načelo javnosti in načelo zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov.

Temeljna načela izražajo namen zakonodajalca v zvezi s ključnimi vprašanji blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. Pomembna so pri razlagi posameznih določb predlaganega zakona, prav tako pa tudi pri razlagi določb drugih predpisov, ki v Sloveniji urejajo posamezna vprašanja podnebnih sprememb, to je zlasti predpisov s področja varstva okolja in energije.

### **Odgovornost za izpuste in ukrepe**

Za uspeh pri podnebnih ukrepih je ključnega pomena ustrezna določitev odgovornosti za izpuste in za izvajanje ukrepov. Za ukrepe v okviru večjih obremenjevalcev je zaradi kritične mase in možne preglednosti ugodna določitev pravic do emisij in uporaba prožnih mehanizmov in trgovanja, medtem ko je za usmerjanje malih in srednjih podjetij, za družine in posameznike racionalnejša uporaba ekonomskih instrumentov kot sta CO<sub>2</sub> taksa ali davek na nepremičnine.

Predlagani zakon k zmanjševanju izpustov zavezuje državo, lokalne skupnosti, izvajalce javnih služb, nosilce javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe. Gre tako za večje obremenjevalce, ki so zajeti v evropsko shemo trgovanja z emisijami toplogrednih plinov (ETS), kot tudi vse druge pravne ali fizične osebe, ki izpuščajo toplogredne pline. Za slednje je racionalnejša uporaba ekonomskih instrumentov kot je CO<sub>2</sub> davek ali davek na nepremičnine. Zaradi večje preglednosti in večje učinkovitosti pa predlagani zakon za zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov, do katerih prihaja na objektu infrastrukture državnih in lokalnih javnih služb ali objektu državnega in lokalnega grajenega javnega dobra kot odgovornega določa upravljavca tega objekta ali naprave. Na ta način bo omogočeno učinkovito

načrtovanje in koordinacija podnebnih ukrepov, prebivalstvo pa ne bo obremenjeno z obveznostmi kot so individualne pravice do izpustov ali spremljanje ogljičnega odtisa.

## **Upoštevanje zunanjih stroškov in presoje vplivov**

Pri pripravi razvojnih programov in načrtovanju investicijskih projektov predstavljajo podnebne spremembe pomemben izziv, saj zaradi njih ne moremo predpostaviti konstantnosti okoljskih ali ekonomskih tržnih pogojev. Upoštevanje dinamike poslovnega in fizičnega okolja pa lahko predstavlja resen problem pri sami metodologiji načrtovanja in presoje okoljskih, družbenih in ekonomskih vplivov kot tudi v procesih odločanja.

Z zakonom o varstvu okolja imamo v Sloveniji že predpisano presojo vplivov na okolje in celovito presojo vplivov, v drugih predpisih pa tudi siceršnje presoje ekonomske upravičenosti projektov. Zakon bo za tovrstne presoje predpisal upoštevanje podnebnih sprememb tako v fizičnem smislu (upoštevanje ranljivosti na posledice podnebnih sprememb) kot v ekonomskem smislu (upoštevanje bodočih eksternih stroškov emisij TGP pri analizah ekonomske upravičenosti javnih investicij).

### **1.2.2. Poglavitne rešitve predlaganega zakona**

Predlagani zakon ureja nekatera ključna vprašanja, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, ki v veljavnem pravu niso urejena ali pa niso zadovoljivo urejena. Zakon pri tem ne posega v področno ureditev posameznih vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, to je zlasti v ureditev trgovanja z emisijami toplogrednih plinov v predpisih s področja varstva okolja in v ureditev učinkovite rabe energije in spodbujanja rabe obnovljivih virov energije v predpisih s področja energije.

Temeljna usmeritev zakona je zagotoviti trajnostni razvoj oziroma vzpostaviti nizkoogljico družbo, v kateri bomo na eni strani v ozračje izpuščali manj toplogrednih plinov, po drugi strani pa zagotavljali mednarodno konkurenčnost, gospodarsko rast in blaginjo.

## **Ekonomski instrumenti**

Za pospešitev učinkovite rabe energije, uvajanje obnovljivih virov in splošno zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov je najustreznejši ukrep t.i. zelena davčna reforma. Pri tem gre za to, da se davčno breme z zaželenih dobrin (dela) prenese na nezaželeno izkoriščanje virov (energenti in drugi naravni viri), in sicer z instrumenti, kot so CO<sub>2</sub> davki, trošarine, davek na nepremičnine. Pri obremenitvi je bolj pomemben cenovni signal, ki ga zagotavlja zelena dajatev, kot pa usmerjanje prihodkov iz tega naslova za okoljske namene. Višje končne cene energentov oz. naravnih virov spodbujajo tehnološki razvoj, učinkovitost in varčevanje, s tem pa tudi konkurenčnost. Tipičen primer je primerjava konkurenčnosti med ameriško, evropsko in japonsko avtomobilsko industrijo po naftnih šokih v sedemdesetih: da bi zmanjšale izpostavljenost tveganjem v oskrbi z nafto, so evropske države in Japonska s trošarinami držale ceno goriv bistveno višjo kot ZDA. Ena od posledic te politike je,

da so evropski in japonski avtomobili bistveno bolj konkurenčni, ameriška industrija pa je ob zadnji krizi bolj ali manj propadla.

Predlagani zakon bo preko instrumentov določanja zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov, ogljičnega odtisa, določitve odgovornosti za zmanjševanje izpustov ter spremljanja in poročanja omogočil pravično, učinkovito in prilagodljivo oblikovanje sistema ekonomskih instrumentov, kot so trošarine, CO2 davki, davki na nepremičnine in drugi.

## **Ogljični proračun**

Sedanja pravna ureditev glede emisij toplogrednih plinov zelo podrobno ureja pravice do izpustov za zavezance, ki so vključeni v Evropsko shemo trgovanja ETS, pravic do izpustov drugih subjektov pa ne ureja. Zaradi tega predlagani zakon uvaja možnost striktno alokacije odgovornosti za zmanjšanje emisij na vse tiste subjekte, ki imajo možnost izvajanja ukrepov. S tem namenom se bo ogljični proračun države, ki predstavlja vsoto vseh dovoljenih emisij v obdobju doseganja ciljev razdelil na proračune posameznih sektorjev in zavezancev.

Zavezanci bodo tako pravno zavezani k ukrepom za znižanje lastnih emisij ali nakupu enot znižanj emisij od drugih subjektov.

## **Razširitev trgovanja z emisijami**

V okviru EU že deluje sistem trgovanja z zmanjšanimi emisijami ETS, v katerega so vključeni veliki obremenjevalci. Ta sistem je v slovenskem pravnem redu urejen z Zakonom o varstvu okolja, register kuponov pa upravlja Agencija RS za okolje.

Z zakonom o podnebnih spremembah pa bo vzpostavljen še nacionalni ogljični trg za subjekte, ki niso vključeni v evropski sistem trgovanja. Ta trg bo omogočil preglednost in stroškovno učinkovitost pri zniževanju emisij toplogrednih plinov vsem subjektom v državi, kot tudi mednarodno trgovanje.

Trg bo državi omogočil, da na pregleden in učinkovit način kupi manjkajoča znižanja izpustov po Kjotskem protokolu do leta 2012. Kot prvo prioriteto naj bi država preko javnih finančnih ustanov kupovala verificirana zmanjšanja izpustov znotraj Slovenije po vnaprej določeni ceni, ki bo ustrezala cenam na mednarodnem ogljičnem trgu. Na ta način bo dodatno spodbudila javni in zasebni sektor k investicijam v zmanjšanje izpustov, zagotovila ekonomski učinek in delovna mesta znotraj Slovenije in spodbudila razvoj stroke v okviru mehanizmov Kyotskega protokola.

Kot drugo prioriteto bo država kupovala verificirana znižanja iz projektov CDM na Zahodnem Balkanu, kar bo slovenskim podjetjem olajšalo vstop na te trge in izvedbo posameznih investicij, katerih eden od učinkov bo zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov. Financiranje teh projektov bo imelo tudi pozitivne razvojne in politične učinke. Za take projekte je institucionalni okvir že vzpostavljen s Črno goro in Makedonijo.

Preostale pravice do izpustov, ki jih ne bo mogoče zagotoviti v okviru prvih dveh prioritete, bo Slovenija kupila na mednarodnem trgu po čim ugodnejši ceni, ob upoštevanju okoljske integritete programov in projektov, za katere bo kupnina porabljena.

## Ogljični odtis

Ključni nov pravni instrument je določanje ogljičnega odtisa, ki prikazuje količino izpustov CO<sub>2</sub> in drugih toplogrednih plinov. Z ogljičnim odtisom se bodo po predlaganem zakonu označevali proizvodi in storitve, ki povzročajo v primerjavi z drugimi istovrstnimi proizvodi manjše izpuste toplogrednih plinov v ozračje.

Ogljični odtis je kazalnik, ki se uporablja za ponazoritev količine emisij CO<sub>2</sub> in drugih toplogrednih plinov, za katero sta odgovorna fizična ali pravna oseba. Ogljični odtis lahko izračunamo tudi za posamezne zgradbe, proizvode, storitve, dogodke ali programe in načrte. Različne izvedenke ogljičnega odtisa in ugotavljanja zmanjšanj izpustov toplogrednih plinov so ključnega pomena za določanje odgovornosti posameznikov in organizacij ter za načrtovanje in izvajanje vseh vrst podnebnih ukrepov.

V okviru Konvencije o podnebnih spremembah in v okviru drugih mednarodnih organizacij se že uveljavljajo bolj ali manj enotni standardi za izračunavanje ogljičnega odtisa in zmanjšanj izpustov. Namen predlaganega zakona je, da znotraj Slovenije vzpostavi pravni okvir za ustrezno in pregledno uporabo teh kazalnikov

Večji obremenjevalci bodo morali o ogljičnem odtisu svoje dejavnosti redno obveščati javnost.

Na podlagi splošnega načela zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov, ki velja za vse pravne in fizične osebe, predlagani zakon za upravljavca objekta ali naprave infrastrukture državnih in lokalnih javnih služb in upravljavca objekta državnega in lokalnega grajenega javnega dobra določa »okrepljeno« obveznost, in sicer obveznost, da zagotovi zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov, do katerih prihaja na tem objektu ali napravi v obsegu, roku in način, ki ga predpiše Vlada.

Pomemben instrument spodbujanja nizkoogljičnih tehnologij je označevanje izdelkov in storitev na trgu z njihovim ogljičnim odtisom. EU tako označevanje že predpisuje za motorna vozila, instrument pa lahko postane še posebej pomemben v primeru neuspeha ali delnega neuspeha mednarodnih podnebnih pogajanj, saj potrošniku omogoča prepoznavanje izdelkov ali storitev, ki so izdelani z večjim izpustom toplogrednih plinov npr. v državah, ki se niso zavezale k ustreznemu zmanjšanju izpustov.

Predlagani zakon predvideva možnost prostovoljnega označevanja izdelkov v skladu s standardi ogljičnega odtisa in možnost, da Vlada predpiše obvezno označevanje ogljičnega odtisa za določene proizvode in storitve bodisi na podlagi skupne evropske politike na področju trajnostne proizvodnje in potrošnje ali za preprečevanje podnebne nelocalne konkurence.

Ogljični odtis bo po predlaganem zakonu treba upoštevati tudi pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov in drugih splošnih aktov, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje, ki so povezani s podnebnimi spremembami. Država in lokalne skupnosti bodo morale pri sprejemanju omenjenih aktov prikazati tudi njihov ogljični odtis. Sprejemljivost ogljičnega odtisa omenjenih aktov pa se bo ugotavljala v postopku celovite presoje vplivov na okolje.

Ogljični odtis bo mogoče upoštevati tudi v postopku oddaje javnih naročil – predlagani zakon namreč določa, da bo lahko naročnik, poleg kriterijev, ki jih predpisujejo predpisi s področja javnih naročil, kot kriterij za izbiro najboljšega ponudnika upošteval tudi ogljični odtis ponujenega izdelka ali storitve.

### **Celovit sistem programiranja**

Veljavni Operativni program zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2012 je bil sprejet na podlagi predpisov s področja varstva okolja, programa prilaganja podnebnim spremembam pa v Sloveniji še nimamo. Predlagatelj ocenjuje, da mora dolgoročni program (do leta 2050) blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje sprejeti Državni zbor ter da je treba z zakonom jasno določiti njegovo vsebino in postopek sprejemanja ter njegovo povezavo z razvojno strategijo Slovenije.

Na njegovi podlagi pa potem Vlada z operativnim programom podrobneje opredeli izvajanje politike v zvezi s podnebnimi spremembami. Predlagani zakon tako določa vsebino obeh omenjenih programov in postopek njunega sprejemanja ter predpisuje, da je dolgoročni program sestavni del strategije razvoja Republike Slovenije. Predlagani zakon tudi določa, da morajo pripravljavci sektorskih načrtov, s katerimi se določa politika države na posameznih področjih kot so energija, promet, kmetijstvo, gospodarjenje z gozdovi, gospodarjenje z mineralnimi surovinami, upravljanje z vodami, in podobno ter pripravljavci državnih in občinskih prostorskih načrtov pri pripravi teh načrtov upoštevati oba omenjena programa.

### **Integracija podnebnih ciljev v sektorsko zakonodajo ter nacionalne, sektorske, regionalne in lokalne programe in načrte**

Podnebna oziroma nizkoogljična strategija oziroma program do 2050 in z zakonom določeni podnebni cilji bodo po njihovem sprejemu najbolj dolgoročno določeni cilji Slovenije. Za njihovo doseganje pa jih bo treba integrirati v sektorske zakone (energetika, promet, kmetijstvo, idr.) in razvojne strategije programe in načrte na državni, regionalni in lokalni ravni, kot so Strategija razvoja Slovenije do 2020, regionalni razvojni programi ali občinski prostorski načrti.

Predlagani zakon predpisuje obveznost priprave podnebne strategije oziroma programa in njenih izvedbenih programov (kakršen je npr. OP TGP) na državni ravni.

Predlagani zakon predpisuje tudi obvezno integracijo podnebnih ciljev v vse strategije, programe in načrte kot tudi obvezen izračun ogljičnega odtisa ali prispevka k znižanju izpustov TGP za izvedbo posameznega programskega dokumenta.

### **Ukrepi za prilagajanje**

Znanstvene ugotovitve kažejo, da se bo globalna povprečna temperatura dvignila vsaj za 2 stopinji, kar za Slovenijo lahko pomeni tudi 3 do 4 stopinje. Zaradi tega bo prišlo do sprememb vremenskih vzorcev s hujšimi sušami in bolj intenzivnimi padavinami, sprememb vodnega režima, dviga morske gladine, premikov vegetacijskih pasov in rastlinskih združb, povečane možnosti vročinskih valov in

drugih negativnih učinkov. Te spremembe že potekajo, a so relativno počasne in zavite v stohastične vzorce naravnih procesov. Nanje se je možno prilagoditi z relativno majhnimi stroški, če jih upoštevamo pri dolgoročnem načrtovanju in investicijah, lahko pa povzročijo visoke stroške in škodo v primeru, da se nanje ne pripravimo.

Predlagani zakon zato predpisuje obveznost predvidevanja sprememb preko priprave študij ranljivosti in ukrepov za prilagajanje na podnebne spremembe pri prostorskem načrtovanju, upravljanju voda, gradnji in upravljanju javne infrastrukture, upravljanju obalnega območja, pri gradnji in obnovi zgradb, v kmetijstvu, pri upravljanju z gozdovi in zavarovanimi območji narave.

Predlagani zakon določa, da je prvi korak v prilagajanju podnebnim spremembam izdelava ocene ranljivosti, ki je analiza in prikaz ogroženosti človekovih in naravnih sistemov zaradi vpliva podnebnih sprememb. Ocena ranljivosti se prikaže za celotno državo in po posameznih geografskih območjih ter je podlaga za pripravo državnega dolgoročnega programa in operativnega programa v delu, ki se nanaša na prilagajanje podnebnim spremembam. Hkrati je tudi podlaga za oblikovanje in izvedbo ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam. Pripravi in vzdržuje jo Agencija RS za okolje.

Predlagani zakon določa, da se ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam nanašajo na zmanjšanje ranljivosti na vplive ekstremnih vremenskih pojavov; spremembe lokalne klime; biogeokemičnih ciklov; izginjanja ledenikov; dviga morske gladine; sprememb v kislosti in temperaturi morja ter sprememb vrst in habitatov. Pri tem se omenjeni ukrepi nanašajo na zmanjševanje negativnega vpliva podnebnih sprememb na: varstvo pred poplavami, erozijo in zemeljskimi plazovi; ukrepanje v primeru suše; zagotavljanje kakovosti vode; kmetijstvo; zdravje; biološko raznovrstnost; ceste, železnice, žičnice, letališča in pristanišča; energetske objekte in objekte infrastrukture javnih služb ter druge objekte.

## **Svet za trajnostni razvoj**

Predlagani zakon prinaša zakonsko ureditev neodvisnega svetovalnega telesa Vladi pri vprašanjih oblikovanja in izvajanja politike blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. Glede na to, da je splošna usmeritev zakona trajnostni razvoj oziroma nizkoogljična družba, predlagamo za to telo Svet za trajnostni razvoj, ki ga je Vlada kot posvetovalno telo ustanovila leta 2003. Svet bo obravnaval podnebne spremembe kot eno od ključnih vprašanj trajnostnega razvoja.

## **Spremljanje in poročanje**

Uveljavitev standardov in metodologij za ogljični odtis in poročanje o znižanjih izpustov na različnih ravneh bosta vzpostavila pogoje za podrobnejše poročanje in spremljanje vplivov na podnebje in učinkov podnebnih ukrepov. Omogočila bosta tako večjo kredibilnost prostovoljnega poročanja kot uvajanje obveznega poročanja o izpustih za posamezne kategorije obremenjenjencev.

Poleg siceršnjih mehanizmov spremljanja in poročanja predlagani zakon uvaja tudi neodvisen Svet (Svet za trajnostni razvoj), ki bo sestavljen iz omejenega števila

uglednih strokovnjakov in osebnosti in bo neodvisno podajal poročila in mnenja glede ustreznosti in uspešnosti podnebnih strategij, programov in ukrepov.

Predlagani zakon uzakonja v Deklaraciji DZ izraženo zahtevo, da Vlada poroča Državnemu zboru RS o uresničevanju dolgoročnega programa najmanj vsakih pet let, o uresničevanju operativnega programa pa vsako leto.

## **Mednarodno financiranje**

Do leta 2012 je Slovenija dolžna v mednarodnem okviru na področju podnebnih sprememb porabiti nezanemarljivo vsoto denarja. Slovenija je v okviru EU v Kopenhavnu obljubila prispevek 8 mEUR za hitro financiranje do 2012 in podprla oblikovanje Kopenhavenskega zelenega sklada, ki naj bi zagotovil dolgoročno financiranje ukrepov v državah v razvoju.

Sredstva v okviru hitrega financiranja in kasneje Kopenhavenskega zelenega sklada bodo namenjena pomoči državam v razvoju za usposabljanje, prenos nizko ogljičnih tehnologij, trajnostno gospodarjenje z gozdovi, prilagajanje na podnebne spremembe in oblikovanje nacionalnih nizko ogljičnih strategij. Slovenija bo izpolnila svojo globalno odgovornost tako, da bo ta sredstva vsebinsko in geografsko usmerila na področja, kjer lahko največ prispeva. S tem pa bo tudi usposabljala in odpirala trg v državah v razvoju za slovensko gospodarstvo.

## **Ozaveščanje javnosti**

Predlog zakona nalaga Vladi (znotraj Vlade jo izvaja Služba Vlada RS za podnebne spremembe) obveznost, da spodbuja državne organe, organe lokalnih skupnosti, izvajalce javnih služb in nosilce javnih pooblastil, da pri izvajanju lastnih pristojnosti oziroma dejavnosti zmanjšujejo izpuste toplogrednih plinov; svetuje fizičnim osebam in pravnim osebam zasebnega prava, kako pri izvajanju dejavnosti zmanjševati izpuste toplogrednih plinov; seznanja javnost o stanju v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje ter o izvajanju ukrepov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

### ***1.3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN***

**(v pripravi)**

## **2. BESEDILO ČLENOV**

### **I. TEMELJNE DOLOČBE**

#### **1. Splošne določbe**

##### **1. člen (predmet zakona)**

Ta zakon določa cilje Republike Slovenije v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje; ureja temeljna načela v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje; določa ukrepe blaženja podnebnih sprememb ter pravne instrumente za njihovo izvedbo; določa ukrepe prilagajanja podnebnim spremembam ter pravne instrumente za njihovo izvedbo; ureja programiranje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter ureja druga vprašanja, povezana z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

##### **2. člen (namen zakona)**

(1) Namen zakona je urediti blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje v Republiki Sloveniji tako, da se bodo v Sloveniji izpusti toplogrednih plinov znižali ter da bo negativni vpliv podnebnih sprememb na družbo in okolje čim manjši ter hkrati spodbuditi in omogočiti razvoj novih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, povezanih z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

##### **3. člen (dolgoročni cilji)**

(1) Splošni cilj države je, v sodelovanju z drugimi državami in ob upoštevanju načel trajnostnega razvoja, zaustaviti globalno segrevanje pri dvigu povprečne globalne temperature za 2°C glede na predindustrijsko dobo.

(2) Skladno z določbo prejšnjega odstavka je dolgoročni cilj države znižati izpuste toplogrednih plinov na območju Slovenije na manj kot 4 milijone ton ekvivalenta ogljikovega dioksida letno do leta 2050.

(3) Z namenom preprečevanja negativnih posledic podnebnih sprememb in zmanjševanja tveganj je dolgoročni cilj države v 21. stoletju s prilagajanjem na podnebne spremembe zagotoviti prebivalcem Slovenije vsaj enakovredno podnebno varnost kot v 20. stoletju.

##### **4. člen (srednjeročni in kratkoročni cilji)**



Za doseganje dolgoročnih ciljev, povezanih z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje se v skladu z mednarodnimi pogodбами in predpisi EU ter strategijo iz 30. člena tega zakona, lahko z operativnim programom iz 34. člena tega zakona določijo srednjeročni in kratkoročni cilji za državo kot celoto, za posamezne sektorje gospodarstva, posamezne družbene sektorje oziroma za posamezna geografska območja.

## **5. člen** **(pomen uporabljenih izrazov)**

V tem zakonu uporabljeni izrazi imajo naslednji pomen:

### **Blaženje podnebnih sprememb (mitigacija)**

Ukrepi, ki imajo za posledico zmanjšanje emisij toplogrednih plinov ali njihove intenzivnosti, oziroma ukrepi, ki imajo za posledico izločanje toplogrednih plinov iz atmosfere.

### **Človekovi sistemi**

Človekovi sistemi, ki so občutljivi na podnebne spremembe, so predvsem: vodni viri; kmetijstvo (predvsem zanesljivost preskrbe s hrano) in gozdarstvo; obalna področja in morski sistemi (ribištvo); človeška naselja, energija in industrija; zavarovalništvo in druge finančne storitve; zdravje ljudi. Ranljivost teh sistemov je odvisna od zemljepisnega položaja, časa ter družbenih, gospodarskih in okoljskih pogojev.

### **Ekvivalent CO<sub>2</sub>**

Število, ki pove, kakšna količina CO<sub>2</sub> bi imela enak toplogredni učinek, kot ga ima emisija določene količine nekega drugega toplogrednega plina oziroma vsote več toplogrednih plinov. V Kjotskem protokolu se uporablja toplogredni učinek, ki nastane v 100 letih od trenutka emisije. Primer: 1 t emitiranega metana (CH<sub>4</sub>) ima enak toplogredni učinek kot 23 t CO<sub>2</sub>, 1 t diduškovega oksida (N<sub>2</sub>O) kot 310 t CO<sub>2</sub>, 1 t žveplovega heksafluorida (SF<sub>6</sub>) pa kot 23.900 t CO<sub>2</sub>.

### **Enota znižanja emisij toplogrednih plinov**

V enoti ekvivalenta CO<sub>2</sub> izraženo ugotovljeno znižanje emisij toplogrednih plinov glede na predhodno ugotovljeno izhodišče, ki ga potrdi ustrezno telo Okvirne konvencije Združenih narodov o podnebnih spremembah (UNFCCC) ali pristojen državni organ.

### **Fosilna goriva**

Goriva, ki vsebujejo ogljikovodike, so nastala in se nakopičila z naravnimi procesi v geološki zgodovini. Fosilna goriva so npr. premog, nafta in njeni derivati ter zemeljski plin.

### **Kjotski protokol (KP)**

Kjotski protokol iz leta 1997 v prvi vrsti določa, da morajo razvite države v obdobju 2008-2012 zmanjšati oz. omejiti svoje emisije toplogrednih plinov glede na izhodiščno leto za določen odstotek; Slovenija se je z ratifikacijo protokola leta 2002

zavezala, da bo svoje emisije toplogrednih plinov zmanjšala v povprečju za 8 % glede na leto 1986.

### **Naravni sistemi**

Glavni naravni sistemi so:

- biološki sistemi, npr. posamezni osebki, populacije vrst, skupnosti;
- ekosistemi, npr. interakcije (medsebojno vplivanje) med živimi organizmi ter fizikalnimi in kemijskimi dejavniki v okolju;
- globalna energijska bilanca, t.j. tok energije od Sonca na Zemljo in z nje;
- vodni krog (hidrološki cikel);
- kroženje ogljika, dušika in drugih elementov (bio-geo-kemični cikli);
- kameninski cikli, t.j. geološki procesi;
- globalni klimatski sistem, t.j. interakcije (medsebojna vplivanja), ki oblikujejo klimatske in vremenske vzorce po celi Zemlji.

Med ogroženimi naravnimi sistemi so npr. ledeniki, koralni grebeni in atoli, gozdovi mangrov, severni in tropski gozdovi, polarni in alpski ekosistemi, mokrišča.

### **Obnovljivi viri energije**

Viri energije, ki se v naravi ohranjajo in v celoti ali pretežno obnovljajo, posebej pa energija vodotokov, vetra, sončna energija, biomasa, bioplin in geotermalna energija.

### **Ogljični odtis**

Seštevek emisij toplogrednih plinov, ki jih povzroči posameznik, organizacija, dogodek ali izdelek. Navadno izražen v tonah ekvivalenta CO<sub>2</sub>.

### **Ogljični proračun**

Zgornja meja za vsoto vseh emisij toplogrednih plinov, ki jih lahko država, sektor ali druga pravna oseba izpusti v določenem obdobju.

### **Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja (UNFCCC)**

Konvencijo iz leta 1992, katere končni cilj je doseči ustalitev koncentracije toplogrednih plinov v ozračju na takšni ravni, ki bo preprečila nevarno antropogeno poseganje v podnebni sistem v takšnem časovnem obdobju, ki ekosistemom dovoljuje naravno prilagoditev spremembi podnebja, ki zagotavlja, da ne bo ogroženo pridobivanje hrane, in ki omogoča trajnostni gospodarski razvoj, je Slovenija ratificirala 19.10.1995.

### **Podnebne spremembe**

Pojav spreminjanja podnebja na celi Zemlji (globalne spremembe) ali na posameznih območjih (npr. celinah), ki so posledica spreminjanja sestave ozračja. Zakon obravnava samo spreminjanje podnebja, ki ga neposredno ali posredno povzroča človek z dejavnostmi, kot določa Okvirna konvencija ZN o podnebnih spremembah.

### **Ponor ogljika**

Naravni ali človekov sistem, ki veže in dolgoročno skladišči ogljikove spojine.

### **Prilagajanje podnebnim spremembam (adaptacija)**

Prilagajanje naravnih ali človekovih sistemov s ciljem zmanjšati njihovo ranljivost na dejanske ali pričakovane podnebne spremembe oz. njihove negativne učinke.

### **Toplogredni plini**

Plini v ozračju Zemlje, ki absorbirajo svetlobo in jo ponovno oddajajo v območju toplotnega sevanja. Ti plini se sproščajo tako v naravnih kot v po človeku povzročeni procesih. Največji doprinos k antropogenemu toplogrednemu učinku ima ogljikov dioksid (CO<sub>2</sub>), sledijo pa mu metan (CH<sub>4</sub>), didušikov oksid (N<sub>2</sub>O) ter F-plini: fluorirani ogljikovodiki – HFC-ji, perfluorirani ogljikovodiki – PFC-ji in žveplov heksafluorid – SF<sub>6</sub>.

### **Trajnostni razvoj**

Trajnostni razvoj zadovoljuje potrebe sedanjega človeškega rodu, ne da bi ogrozili možnosti prihodnjih rodov, da zadovoljijo svoje potrebe.

### **Zunanji stroški**

Stroški negativnih vplivov posameznih poslovnih transakcij na okolje, družbo ali gospodarstvo, ki niso predmet same transakcije.

## **3. Temeljna načela**

### **6. člen (načelo previdnosti)**

(1) Pravne in fizične osebe morajo pri opravljanju dejavnosti skrbeti, da s svojimi odločitvami in delovanjem ne povečujejo izpustov toplogrednih plinov in ne povečujejo ogroženosti zaradi podnebnih sprememb.

(2) Državni organi in organi lokalnih skupnosti morajo skrbeti, da z izvajanjem svojih pristojnosti v čim večji meri zagotavljajo pogoje za zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov in za zmanjševanje ogroženosti zaradi podnebnih sprememb.

(3) Država in lokalne skupnosti, izvajalci javnih služb, nosilci javnih pooblastil ter druge pravne in fizične osebe morajo svoje pristojnosti oziroma dejavnosti usmerjati tako, da se prilagajajo podnebnim spremembam skladno z določbami tega zakona in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in drugimi akti.

### **7. člen (načelo upoštevanja zunanjih stroškov)**

Državni organi in organi lokalnih skupnosti morajo pri izvajanju svojih pristojnosti upoštevati zunanje stroške podnebnih sprememb, ki nastajajo zaradi izpustov toplogrednih plinov v ozračje. Zunanji stroški se upoštevajo zlasti pri določanju višine okoljskih dajatev, državnih spodbud, pripravi in sprejemanju predpisov, programov in načrtov ter pri izdajanju dovoljenj za dejavnosti, tehnologije in posege v prostor.

### **8. člen (načelo okoljske in socialne celovitosti ukrepov)**

Država in lokalne skupnosti ter pravne in fizične osebe morajo načrtovati in izvajati ukrepe, namenjene zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov in prilagajanju na

podnebne spremembe, tako, da ne povzročajo čezmernih negativnih vplivov na okolje ali družbo in tako, da prispevajo k zagotavljanju trajnostnega razvoja.

#### **9. člen** **(načelo stroškovne učinkovitosti)**

Država in lokalne skupnosti si morajo pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov, splošnih in konkretnih pravnih aktov ter pri izvedbi ukrepov, ki so povezani s podnebnimi spremembami, prizadevati doseči čim nižje neposredne stroške ukrepov za pravne in fizične osebe in čim nižje zunanje stroške glede na dosežene rezultate.

#### **10. člen** **(načelo sodelovanja)**

(1) Država in lokalne skupnosti pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov in splošnih pravnih aktov, ki so povezani s podnebnimi spremembami, omogočajo in spodbujajo sodelovanje povzročiteljev izpustov toplogrednih plinov in upravljavcev objektov in naprav, na katerih prihaja do izpustov toplogrednih plinov, pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnosti, s katerimi se zmanjšujejo izpusti toplogrednih plinov ali se z njimi zagotavlja prilagajanje podnebnim spremembam, in javnosti.

(2) Država zagotavlja sodelovanje in solidarnost pri reševanju globalnih in meddržavnih vprašanj, povezanih s podnebnimi spremembami, zlasti s sklepanjem meddržavnih pogodb, mednarodno izmenjavo podatkov, povezanih s podnebnimi spremembami, in sodelovanjem pri ukrepih za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov ter za prilagajanje na podnebne spremembe in izgradnjo zmogljivosti, predvsem v državah v razvoju.

#### **11. člen** **(načelo javnosti)**

(1) Podatki o izpustih toplogrednih plinov, ogljičnih odtisih in drugi podatki, povezani s podnebnimi spremembami, so javni.

(2) Vsakdo ima pravico dostopa do podatkov, povezanih s podnebnimi spremembami, skladno z zakonom.

(3) Javnost ima pravico sodelovati v postopkih sprejemanja programov, ki se nanašajo na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje, skladno z zakonom.

#### **12. člen** **(načelo spodbujanja)**

(1) Država in lokalne skupnosti s svojimi ukrepi spodbujajo dejavnosti, ki preprečujejo ali zmanjšujejo izpuste toplogrednih plinov, in tiste dejavnosti, s katerimi se zagotavlja prilagajanje podnebnim spremembam.

(2) Država spodbuja uporabo izdelkov in izvajanje storitev, s čim manjšim ogljičnim odtisom.

(3) Država in lokalna skupnost spodbujata ozaveščanje, informiranje in izobraževanje javnosti o podnebnih spremembah.

### **13. člen** **(načelo zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov)**

(1) Država in lokalne skupnosti, izvajalci javnih služb, nosilci javnih pooblastil ter druge pravne in fizične osebe morajo zagotavljati zmanjševanje emisij toplogrednih plinov v skladu s cilji, določenimi s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi in drugimi akti.

(2) Za zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov, do katerih prihaja na objektu infrastrukture ali izvajanju državnih in lokalnih javnih služb ali na objektu državnega in lokalnega grajenega javnega dobra, je odgovoren upravljavec tega objekta ali naprave.

## **II. UKREPI IN PRAVNI INSTRUMENTI BLAŽENJA PODNEBNIH SPREMOMB IN PRILAGAJANJA NANJE**

### **1. Ukrepi in pravni instrumenti blaženja podnebnih sprememb**

#### **14. člen** **(vrste ukrepov)**

(1) Ukrepi blaženja podnebnih sprememb se nanašajo na:

1. zmanjševanje rabe fosilnih goriv,
2. bolj učinkovito rabo energije,
3. povečevanjem deleža proizvodnje in rabe energije iz obnovljivih virov,
4. zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov v industrijskih procesih in pri rabi topil in premazov,
5. zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pri odlaganju odpadkov,
6. zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pri kmetijskih dejavnostih,
7. povečevanje ponorov ogljikovega dioksida,
8. zajemanje in skladiščenje ogljikovega dioksida,

(2) Ukrepe iz prejšnjega odstavka podrobneje določa operativni program iz 34. člena tega zakona.

#### **15. člen**

### **(pravni instrumenti za izvedbo ukrepov)**

Pravne instrumenti, ki omogočajo izvedbo ukrepov iz prejšnjega člena, določa ta zakon ter predpisi s področja varstva okolja, energije, javnih dajatev, javnih naročil, prometa, kmetijstva in drugi področni predpisi.

### **16. člen (spodbujanje ukrepov blaženja podnebnih sprememb)**

(1) Vlada RS spodbuja zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov zlasti tako, da:

1. V okviru svojih pristojnosti zagotavlja ustrezno upoštevanje zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov pri oblikovanju davkov, dajatev in drugih ekonomskih instrumentov.
2. V okviru svojih pristojnosti oblikuje pravne instrumente iz 15. člena tako, da v čim večji meri zagotavljajo doseganje ciljev določenih v 3. in 4. členu.
3. S finančnimi podporami spodbuja vlaganja v ukrepe blaženja iz 14. člena.
4. Z nakupom potrjenih enot zmanjšanja emisij toplogrednih plinov ali ponorov ogljikovega dioksida doseženih na območju Slovenije.

(2) Instrumenti spodbujanja iz prejšnjega odstavka se določijo in uporabljajo v skladu z načeli proste trgovine, pravil državnih pomoči in enakopravne obravnave gospodarskih subjektov skladno z zakonom.

(3) Naloge iz prejšnjega odstavka operativno izvajajo državni organi, javne ustanove in drugi izvajalci po sklepu Vlade RS.

### **17. člen (zunanji stroški emisije toplogrednih plinov)**

(1) Za potrebe upoštevanja zunanjih stroškov pri oblikovanju davkov, dajatev in drugih instrumentov, določanje cene pri nakupu enot zmanjšanja emisij s strani države, pripravo in presoje ekonomske upravičenosti programov in projektov ter presoje vplivov, Vlada RS z uredbo za posamezno obdobje določi višino zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov.

(2) Določitev višine zunanjih stroškov temelji na znanstvenih spoznanjih o učinkih podnebnih sprememb, robnih stroških znižanja emisij in cenah enot znižanja emisij doseženih na trgu.

(3) Vlada RS lahko za potrebe dolgoročnih investicijskih odločitev določi tudi predvidene višine zunanjih stroškov za prihodnja obdobja.

### **18. člen (ogljčni proračun)**

(1) Z operativnim programom iz 34. člena Vlada RS določi ogljični proračun posameznim zavezancem ali skupinam zavezancev iz 13. člena, razen zavezancem, ki so vključeni v načrt razdelitve emisijskih kuponov po predpisih varstva okolja.

(2) V ogljičnem proračunu se določi:

1. zavezanca ali skupino zavezancev,
2. eno ali več časovnih obdobj,
3. skupno dovoljeno vsoto emisij toplogrednih plinov za posamezno obdobje.

(3) Pri določitvi ogljičnih proračunov se upoštevajo podatki o preteklem ogljičnem odtisu zavezancev ali skupin zavezancev, cilji iz 3. in 4. člena in predvideni stroški znižanja v skladu z 9. členom.

(4) Ministrstvo pristojno za okolje na podlagi in na zahtevo zavezancev iz 13. člena tega zakona odloči o ogljičnem proračunu, ki pripada posameznemu zavezanec ali skupini zavezancev. Pritožba proti odločbi ne zadrži njene izvršitve.

(5) Zavezanci so dolžni zmanjšati svoje emisije ali zagotoviti ponore ogljika v tolikšni meri, da so znotraj proračunskega obdobja nižje ali enake vsoti določeni s proračunom.

(6) Znižanje emisij lahko dosežejo tudi z nakupom enot zmanjšanja emisij, v primeru večjih znižanj od proračuna pa lahko enote zmanjšanja prodajo ali jih prenesejo v naslednje proračunsko obdobje. V primeru prenosa v naslednje proračunsko obdobje se prenesena vsota enot znižanja emisij ob vsakem prenosu zniža za 50 odstotkov.

(7) V primeru, da zavezanec na nobenega od v prejšnjih odstavkih naštetih načinov ne doseže s proračunom določenih znižanj, plača za vsako preseženo tona ekvivalenta emisij CO<sub>2</sub> penale v višini petkratnika višine zunanjih stroškov emisij iz 17. člena. O višini penalov, ki jih je dolžna plačati oseba iz prejšnjega odstavka, odloči ministrstvo z odločbo.

## **19. člen** **(enote zmanjšanja emisij)**

(1) Za enote zmanjšanja emisij se štejejo:

1. enote znižanj, ki jih dosežejo zavezanci iz 18. člena,
2. enote znižanj, ki jih dosežejo pravne in fizične osebe, ki niso zavezanci po 18. členu tega zakona ali vključeni v načrt razdelitve emisijskih kuponov po predpisih varstva okolja, ali
3. enote znižanja, dosežene z mehanizmi ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe v tretjih državah.

(2) Enote znižanja emisij iz prejšnjega odstavka, dosežene na območju Slovenije, potrjuje ministrstvo pristojno za okolje na podlagi poročil zavezancev o ogljičnem odtisu in ob smiselni uporabi predpisov s področja varstva okolja na področju emisijskih kuponov.

(3) Za trgovanje z enotami zmanjšanja emisij se smiselno uporabljajo predpisi s področja varstva okolja za trgovanje z emisijskimi kuponi.

## **2. Ogljični odtis**

## **20. člen (ogljični odtis)**

- (1) Ogljični odtis prikazuje količino izpustov CO<sub>2</sub> in drugih toplogrednih plinov.
- (2) Ogljični odtis se lahko ugotavlja za posamezne objekte, izdelke, storitve, dejavnosti, dogodke, organizacije, posameznike in gospodinjstva in druge vidike človeškega delovanja.
- (3) Ogljični odtis se predvidi za programe in načrte ali druge splošne akte, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje.
- (4) Vlada Republike Slovenije predpiše način ugotavljanja in predvidevanja ogljičnega odtisa.

## **21. člen (označevanje proizvodov in storitev z njihovim ogljičnim odtisom)**

- (1) Za spodbujanje proizvodnje izdelkov ali opravljanja storitev ki povzročajo v primerjavi z drugimi istovrstnimi proizvodi manjše izpuste toplogrednih plinov v ozračje, se proizvodi in storitve označijo z njihovim ogljičnim odtisom.
- (2) Vlada RS s predpisom iz četrtega odstavka prejšnjega člena podrobneje določi proizvode in storitve iz prejšnjega odstavka in predpiše način njihovega označevanja ter metodologijo za izračun njihovega ogljičnega odtisa.
- (3) Pravne in fizične osebe lahko z ogljičnim odtisom označujejo tudi proizvode in storitve, ki niso zajeti s predpisom iz prejšnjega odstavka, pri čemer morajo proizvode in storitve označevati s smiselno uporabo predpisa iz prejšnjega odstavka.

## **22. člen (ogljični odtis programa, načrta in drugega splošnega akta)**

- (1) Država in lokalne skupnosti morajo pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov in drugih splošnih aktov, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje, ki so povezani s podnebnimi spremembami, prikazati tudi njihov ogljični odtis.
- (2) Sprejemljivost ogljičnega odtisa aktov iz prejšnjega odstavka se ugotavlja v postopku celovite presoje vplivov na okolje, skladno s predpisi s področja varstva okolja.
- (3) Vlada RS s predpisom iz četrtega odstavka 20. člena podrobneje določi politike, strategije, programe, plane, načrte in druge splošne akte iz prejšnjega odstavka ter predpiše način prikaza njihovega ogljičnega odtisa ter predpiše metodologijo za izračun njihovega ogljičnega odtisa.

## **23. člen**



### **(poročanje o ogljičnem odtisu dejavnosti)**

(1) Pravne ali fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, s katero povzročajo izpuste toplogrednih plinov večjega obsega, morajo javnost redno obveščati o ogljičnem odtisu svoje dejavnosti.

(2) Vlada RS s predpisom iz četrtega odstavka 20. člena podrobneje določi vrste dejavnosti iz prejšnjega odstavka, predpiše način obveščanja javnosti in metodologijo za izračun njihovega ogljičnega odtisa.

(3) Pravne in fizične osebe, ki niso dolžne poročati o ogljičnem odtisu dejavnosti po prvem in drugem odstavku tega člena, lahko javnost obveščajo o ogljičnem odtisu svoje dejavnosti prostovoljno, pri čemer morajo zagotoviti smiselno uporabo predpisa iz prejšnjega odstavka.

### **24. člen (obveznost zmanjševanja ogljičnega odtisa)**

(1) Upravljavec objekta ali naprave infrastrukture ali izvajalec državnih in lokalnih javnih služb in upravljavec objekta državnega in lokalnega grajenega javnega dobra je dolžan zagotoviti zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov, do katerih prihaja na tem objektu, napravi ali dejavnosti v obsegu, roku in način, ki ga predpiše Vlada RS na podlagi strategije iz 30. člena in operativnega programa iz 34. člena tega zakona.

(2) Vlada RS s predpisom iz četrtega odstavka 20. člena podrobneje predpiše vrste objektov in naprav, za katerih upravljavce velja obveznost iz prvega odstavka.

### **25. člen (ogljiki odtis pri javnih naročilih)**

Pri oddaji javnih naročil lahko naročnik, poleg kriterijev, ki jih predpisujejo predpisi s področja javnih naročil, kot kriterij za izbiro najboljšega ponudnika upošteva tudi ogljični odtis ponujenega izdelka ali storitve.

## **4. Ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam**

### **26. člen (ocena ranljivosti)**

(1) Ocena ranljivosti je analiza in prikaz ogroženosti človekovih in naravnih sistemov zaradi vpliva podnebnih sprememb.

(2) Ocena ranljivosti se prikaže za celotno državo in po posameznih geografskih območjih.

(3) Ocena ranljivosti je podlaga za pripravo strategije iz 30. člena tega zakona in operativnega programa iz 34. člena tega zakona v delu, ki se nanaša na prilagajanje podnebnim spremembam.

(4) Ocena ranljivosti je podlaga za oblikovanje in izvedbo ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam.

(5) Ocena ranljivosti se objavi tako, da je dostopna javnosti (v obliki geografskega informacijskega sistema).

(6) Oceno ranljivosti pripravi in vzdržuje organ v sestavi ministrstva pristojnega za okolje.

(7) Vlada RS podrobneje predpiše vsebino, način prikaza in način objave ocene ranljivosti.

## **27. člen** **(ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam)**

(1) Ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam zagotavljajo zmanjšanje ranljivosti na negativne vplive zaradi:

1. ekstremnih vremenskih pojavov;
2. sprememb lokalne klime;
3. sprememb biogeokemičnih ciklov;
4. izginjanja ledenikov;
5. dviga morske gladine;
6. sprememb v kislosti in temperaturi morja;
7. sprememb vrst in habitatov,
8. drugih procesov, ki jih povzročajo podnebne spremembe.

(2) Ukrepi prilagajanja se izvajajo za zmanjševanje negativnega vpliva podnebnih sprememb na:

1. zdravje,
2. vodne vire in kakovost vode; varstvo pred poplavami, erozijo in zemeljskimi plazovi; varstvo pred sušo,
3. objekte infrastrukture javnih služb kot so ceste, železnice, pristanišča, letališča, energetski objekti, žičnice,
4. kmetijstvo,
5. druge objekte in človekove sisteme, vključno s kulturno dediščino,
6. biotsko raznovrstnost in naravne sisteme, vključno z naravno dediščino.

(3) Ukrepe prilagajanje glede na prvi in drugi odstavek podrobneje določa operativni program iz 34. člena tega zakona.

## **5. Ozaveščanje javnosti**

## **28. člen (naloge Vlade RS)**

(1) Vlada RS spodbuja zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov in prilagajanje na podnebne spremembe tudi tako, da:

1. svetuje drugim državnim organom, organom lokalnih skupnosti, izvajalcem javnih služb in nosilcem javnih pooblastil, kako pri izvajanju lastnih pristojnosti oziroma dejavnosti zmanjševati izpuste toplogrednih plinov,
2. svetuje fizičnim osebam in pravnim osebam zasebnega prava, kako zmanjševati izpuste toplogrednih plinov,
3. seznanja javnost o stanju v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje ter o izvajanju ukrepov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

(2) Naloge iz prejšnjega odstavka operativno izvajajo državni organi, javne ustanove in drugi izvajalci po sklepu Vlade RS.

### **III. STRATEGIJA IN PROGRAMI BLAŽENJA PODNEBNIH SPREMOMB IN PRILAGAJANJA NANJE**

## **29. člen (namen programiranja in načrtovanja)**

S programi blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje se usmerja delovanje državnih organov in organov lokalnih skupnosti, izvajalcev javnih služb, nosilcev javnih pooblastil ter pravnih in fizičnih oseb tako, da prispevajo k ciljem države v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

### **1. Državna podnebna strategija**

## **30. člen (namen)**

Z državno podnebno strategijo se določi politika blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v Republiki Sloveniji do leta 2050.

## **31. člen (vsebina)**

Državna podnebna strategija (v nadaljnjem besedilu: strategija) vsebuje zlasti:

1. dejavnosti/področja, zaradi katerih prihaja do izpustov toplogrednih plinov,
2. dejavnosti/področja, na katerih bodo vplivi podnebnih sprememb največji,
3. cilje, povezane z zmanjševanjem izpustov toplogrednih plinov in povečevanjem ponorov,

4. cilje, povezane s prilagajanjem podnebnim spremembam,
5. poti za doseganje ciljev iz 3. in 4. točke, ki temeljijo zlasti na načelu previdnosti in stroškovne učinkovitosti,
6. državne organe, lokalne skupnosti in pravne osebe, odgovorne za doseganje posameznih ciljev,
7. ogljične proračune za zavezance in skupine zavezancev iz 13. člena.

### **32. člen** **(postopek sprejemanja)**

- (1) Osnutek strategije iz prejšnjega člena pripravi Vlada RS.
- (2) Vlada RS mora omogočiti javnosti seznanitev z osnutkom strategije in dajanje mnenj in pripomb.
- (3) Vlada RS z javnim naznanilom v svetovnem spletu in v enem od časopisov, ki pokriva celotno območje države, obvesti javnost o kraju, kjer je dostopen osnutek strategije ter o načinu in času dajanja mnenj in pripomb.
- (4) Vlada RS zagotovi vpogled in možnost dajanja mnenj in pripomb javnosti na osnutek strategija v trajanju najmanj 30 dni.
- (5) Vlada RS preuči mnenja in pripombe javnosti in jih na primeren način upošteva pri pripravi predloga strategije, ki ga predloži v sprejem Državnemu zboru Republike Slovenije.
- (6) Strategijo sprejme Državni zbor Republike Slovenije.
- (7) Vlada RS mora o sprejemu strategije obvestiti javnost na način iz tretjega odstavka tega člena. Obvestilo vsebuje tudi utemeljitve za sprejete odločitve in informacijo o sodelovanju javnosti v postopku priprave strategije.

### **33. člen** **(vključitev v strategijo razvoja Republike Slovenije)**

Strategija iz 30. člena tega zakona je sestavni del strategije razvoja Republike Slovenije.

## **2. Operativni državni program blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje**

### **34. člen** **(namen)**

Z operativnim državnim programom blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje se, na podlagi strategije iz 30. člena tega zakona, podrobneje določi politika blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v Republiki Sloveniji.

### **35. člen (vsebina in sprejem)**

(1) Operativni državni program blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje (v nadaljevanjem besedilu: operativni program) se pripravi glede na obračunska obdobja, ki izhajajo iz sprejetih mednarodnih obveznosti Slovenije in vsebuje zlasti:

1. podrobnejšo opredelitev dejavnosti, zaradi katerih prihaja do izpustov toplogrednih plinov in področij, na katerih bodo vplivi podnebnih sprememb največji,
2. srednjeročne in kratkoročne cilje, povezane z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje za državo kot celoto ali za posamezne sektorje gospodarstva ali posamezne družbene sektorje ali za posamezna geografska območja,
3. ukrepe, s katerimi bodo doseženi cilji iz 2. točke,
4. opredelitev pravnih instrumentov za izvedbo ukrepov iz prejšnje točke,
5. podrobnejšo opredelitev državnih organov, lokalnih skupnosti in drugih zavezancev, odgovornih za izvedbo posameznih ukrepov in njihove ogljične proračune,
6. opredelitev finančnih sredstev, potrebnih za izvedbo ukrepov iz 3. točke.

(2) Operativni program sprejme Vlada RS.

### **3. Upoštevanje pri sektorskih in prostorskih načrtih**

#### **36. člen (upoštevanje pri sektorskih in prostorskih načrtih)**

Pripravljalci sektorskih načrtov, s katerimi se določa politika države na posameznih področjih kot so energija, promet, kmetijstvo, gospodarjenje z gozdovi, gospodarjenje z mineralnimi surovinami, upravljanje z vodami in podobno, ter pripravljavci državnih in občinskih prostorskih načrtov morajo pri pripravi teh načrtov upoštevati strategijo iz 30. člena tega zakona in operativni program iz 34. člena tega zakona.

## **IV. SVET ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ**

### **37. člen (vloga)**

(1) Za svetovanje Vladi RS pri vprašanih oblikovanjem in izvajanjem politike blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje, kot ključnega vprašanja trajnostnega razvoja, Vlada RS ustanovi Svet za trajnostni razvoj (v nadaljnjem besedilu: Svet).

(2) Svet je posvetovalno telo Vlade RS za področje trajnostnega razvoja kot skladnega gospodarskega, socialnega in okoljskega razvoja, ki zadovoljuje potrebe

sedanje generacije, ne da bi se zmanjšale možnosti zadovoljevanja potreb prihodnjih generacij.

(3) Svet je namenjen vzpostavljanju dialoga Vlade RS s predstavniki civilne družbe in gospodarstva o pomembnih vprašanih trajnostnega razvoja.

### **38. člen (naloge)**

(1) Svet opravlja naslednje naloge:

1. sprejema in Vladi RS predlaga smernice in priporočila za oblikovanje politik na vseh ravneh po načelih trajnostnega razvoja z upoštevanjem podnebnih sprememb kot ključnega vprašanja trajnostnega razvoja,
2. sodeluje v postopkih priprave strateških razvojnih dokumentov in ključnih zakonskih predlogov,
3. pripravlja neodvisno poročilo glede izvajanja načel trajnostnega razvoja v ključnih strateških razvojnih dokumentih države,
4. obravnava in daje pobude za učinkovito izvajanje in medsebojno dopolnjevanje izvajanja razvojnih strategij,
5. sodeluje pri oblikovanju stališča države za sodelovanje v Komisiji Združenih narodov za trajnostni razvoj in drugih mednarodnih organizacijah,
6. z vidika trajnostnega razvoja obravnava, vrednoti ter oblikuje priporočila glede strateških, izvedbenih in drugih dokumentov razvojnega načrtovanja,
7. seznanja Vlado RS z novimi znanstvenimi spoznanji,
8. išče soglasje med državnimi organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti, organizacijami civilne družbe in gospodarstvom o politikah, inštrumentih in merilih za uresničevanje načel trajnostnega razvoja.

(2) Svet poleg nalog iz prejšnjega odstavka pripravlja letno poročilo o:

1. stanju v zvezi z izpusti toplogrednih plinov v Republiki Sloveniji,
2. stanju v zvezi z vplivi podnebnih sprememb na družbo in okolje,
3. izvajanju strategije iz 30. člena in operativnega programa iz 34. člena tega zakona,
4. potrebnih spremembah državne politike blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje.

(3) Poročilo iz prejšnjega odstavka Svet pripravi do vsakega 31. marca za preteklo leto in ga predloži Vladi RS v obravnavo.

### **39. člen (sestava)**

Svet sestavljajo predsednik, podpredsednik in sedem članov, ki jih imenuje Vlada RS izmed predstavnikov znanosti, civilne družbe, gospodarstva, lokalnih skupnosti in organov in služb Vlade RS za dobo 5 let. Imenovanje se izvrši na podlagi javnega zbiranja predlogov za imenovanje, ki traja najmanj 30 dni.

#### **40. člen (javnost dela)**

(1) Seje sveta so odprte za predstavnike javnosti, drugih organov in služb Vlade RS, socialnih in regionalnih partnerjev, gospodarstva, organizacij civilne družbe in interesnih skupin, ki za to pisno izrazijo interes.

(2) Vlada RS s sklepom imenuje kontaktne osebe, odgovorne za zagotavljanje sodelovanja ministrstev in vladnih služb pri delu sveta.

(3) Predstavniki iz prvega in drugega odstavka tega člena imajo pravico sodelovati v razpravi, nimajo pa pravice glasovanja.

#### **41. člen (podrobnejša ureditev)**

Vlada RS s sklepom o ustanovitvi Sveta podrobneje uredi način obravnave dokumentov Sveta, način delovanja članov Sveta, pristojnosti predsednika Sveta ter druga vprašanja organizacije in delovanja Sveta.

### **V. POROČANJE**

#### **42. člen (Poročanje Vlade RS Državnemu zboru)**

(1) Vlada RS mora poročati Državnemu zboru RS o uresničevanju strategije iz 30. člena tega zakona najmanj vsakih pet let, o uresničevanju operativnega programa iz 34. člena tega zakona pa vsako leto.

(2) Vlada RS pripravi letno poročilo iz prejšnjega odstavka do vsakega 31. maja za preteklo leto in ga predloži Državnemu zboru RS v obravnavo.

#### **43. člen (vsebina poročila)**

Poročilo iz prejšnjega člena vsebuje zlasti:

1. stanje v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje,
2. obseg uresničevanja strategije iz 30. člena tega zakona in operativnega programa iz 34. člena tega zakona (napredek pri doseganju ciljev),
3. letno poročilo Sveta za trajnostni razvoj iz drugega odstavka 38. člena,
3. razloge za morebitno neizvajanje posameznih ukrepov in roke za izvedbo neizvedenih ukrepov.

## **VI. MEDNARODNO SODELOVANJE**

### **44. člen (vsebina mednarodnega sodelovanja)**

Državni organi in lokalne skupnosti se v skladu s svojimi pristojnostmi vključujejo v mednarodno sodelovanje pri boju proti podnebnim spremembam, zlasti:

1. s sodelovanjem v podnebnih pogajanjih v okviru Združenih narodov,
2. z bilateralnim, multilateralnim in regionalnim sodelovanjem z drugimi državami na temo boja proti podnebnim spremembam,
3. s financiranjem programov in projektov boja proti podnebnim spremembam v državah v razvoju v skladu z mednarodno sprejetimi obvezami.

### **45. člen (mednarodno financiranje)**

(1) Sredstva za financiranje programov in projektov boja proti podnebnim spremembam državah v razvoju se zagotovijo v proračunu državnih organov v skladu z njihovimi pristojnostmi v skladu s sprejetimi mednarodnimi obvezami na področju podnebnih sprememb, javnofinančnimi zmožnostmi in zunanjepolitičnimi cilji države, ločeno od siceršnjih sredstev za financiranje razvojnega sodelovanja po zakonu, ki ureja mednarodno razvojno sodelovanje.

(2) Financiranje iz prejšnjega člena obsega zlasti:

1. Določitev programa financiranja v skladu s sprejetimi mednarodnimi obvezami na področju podnebnih sprememb in zunanjepolitičnimi cilji države.
2. Načrtovanje programov in projektov za financiranje na podlagi programa iz prejšnje točke in zahtev držav prejemnic.
3. Namenitev sredstev za programe in projekte, s katerimi se financira:
  - pomoči finančnim institucijam, katerih cilj je boj proti podnebnim spremembam v državah v razvoju s pridobivanjem delnic, izdajanjem garancij, s prispevki v sklade in na druge podobne načine;
  - opravljanje storitev in dobave blaga, namenjenega boju proti podnebnim spremembam v državah v razvoju;
  - donacije izobraževalnim, zdravstvenim, raziskovalnim, družbenim ali kulturnim institucijam v državah v razvoju;
  - tehnične pomoči;
  - druge podobne oblike financiranja;
4. Izobraževanje in usposabljanje posameznikov, organizacij in institucij iz držav v razvoju.
5. Sodelovanje predstavnikov Republike Slovenije v mednarodnih humanitarnih operacijah in napotitve predstavnikov Republike Slovenije k sodelovanju v mednarodnih razvojnih in humanitarnih operacijah v skladu z zakonom, ki ureja napotitev oseb v mednarodne civilne misije in mednarodne organizacije.
6. Kulturno in znanstveno sodelovanje, prenos informacij in tehnologij v dežele v razvoju.
8. Usposabljanje strokovnjakov in zaposlenih pri pravnih osebah v Republiki Sloveniji, ki delajo na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja, ter zagotavljanje sredstev in materialnih možnosti za njihovo delovanje.



9. Načrtovanje in izvajanje programov za obveščanje javnosti in krepitev zavesti v Republiki Sloveniji o pomenu mednarodnega sodelovanja na področju podnebnih sprememb.

(3) Naloge iz prejšnjega odstavka operativno izvajajo državni organi, javne ustanove in drugi izvajalci po sklepu Vlade RS.

## **VIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE**

### **46. člen**

**(rok za pripravo državne strategije in operativnega državnega programa blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje)**

Vlada RS sprejme predlog strategije iz 30. člena tega zakona najkasneje v 6 mesecih po uveljavitvi tega zakona, operativni program iz 34. člena tega zakona pa najkasneje do 31.12.2012.

### **47. člen**

**(Svet za trajnostni razvoj)**

Vlada RS ustanovi Svet za trajnostni razvoj iz 37. člena tega zakona najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

### **48. člen**

**(izdaja podzakonskih aktov)**

(1) Vlada RS izda predpis iz četrtega odstavka 20. člena tega zakona najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

(2) Vlada RS izda predpis iz sedmega odstavka 26. člena najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

### **49. člen**

**(začetek veljavnosti zakona)**

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

### **3. OBRAZLOŽITEV (po sklopih členov)**

#### **I. TEMELJNE DOLOČBE (1 do 16. člen):**

Zakon v okviru Temeljnih določb najprej določa predmet (1. člen) in namen zakona (2. člen). V 3. členu zakon določa dolgoročne cilje države v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje. Pri tem kot temeljni cilj države do leta 2050 določa znižanje izpustov toplogrednih plinov na manj kot 4 milijone ton ekvivalenta ogljikovega dioksida letno, v zvezi s prilagajanjem na podnebne spremembe pa določa cilj ohranjanja sedanje podnebne varnosti. V 4. členu zakon določa, da se lahko za doseganje omenjenih dolgoročnih ciljev z operativnim programom iz 34. člena zakona določijo srednjeročni in kratkoročni cilji za državo kot celoto ali za posamezne sektorje gospodarstva ali posamezne družbene sektorje ali za posamezna geografska območja. V 5. členu pa zakon pojasnjuje pomen nekaterih ključnih izrazov.

V členih 6 do 13 zakon ureja temeljna načela. Načelo previdnosti nalaga pravnim in fizičnim osebam, da morajo pri opravljanju dejavnosti ves čas paziti, da s svojimi odločitvami ne povečujejo izpustov toplogrednih plinov in ne povečujejo ogroženosti zaradi podnebnih sprememb; državnim organom in organom lokalnih skupnosti pa, da morajo pri izvajanju svojih pristojnosti ves čas paziti, da z izvajanjem svojih pristojnosti v čim večji meri zagotavljajo pogoje za zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov in za zmanjševanje ogroženosti zaradi podnebnih sprememb.

Načelo upoštevanja zunanjih stroškov nalaga državnim organom in organom lokalnih skupnosti, da morajo pri izvajanju svojih pristojnosti upoštevati zunanje stroške podnebnih sprememb, ki nastajajo zaradi izpustov toplogrednih plinov v ozračje. Zunanji stroški se upoštevajo zlasti pri določanju višine okoljskih dajatev, državnih spodbud, pripravi in sprejemanju predpisov, programov in načrtov ter pri izdajanju dovoljenj za dejavnosti, tehnologije in posege v prostor.

Načelo okoljske in socialne celovitosti ukrepov določa, da država in lokalna skupnost ter pravne in fizične osebe z izvedbo ukrepov, namenjenih zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov in prilagajanju na podnebne spremembe, ne smejo povzročati čezmernih vplivov na okolje ali poslabšati socialnega standarda.

Načelo stroškovne učinkovitosti določa, da si morata država in lokalna skupnost pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov, splošnih in konkretnih pravnih aktov ter pri izvedbi ukrepov, ki so povezani s podnebnimi spremembami, prizadevati doseči čim nižje neposredne stroške ukrepov za pravne in fizične osebe in čim nižje zunanje stroške glede na dosežene rezultate.

Načelo sodelovanja zavezuje državo in lokalno skupnost, da pri sprejemanju politik, strategij, programov, planov, načrtov in splošnih pravnih aktov, ki so povezani s podnebnimi spremembami, omogočata in spodbujata sodelovanje povzročiteljev izpustov toplogrednih plinov in upravljavcev objektov in naprav, na katerih prihaja do izpustov toplogrednih plinov, pravnih in fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnosti, s katerimi se zmanjšujejo izpusti toplogrednih plinov ali se z njimi zagotavlja prilagajanje podnebnim spremembam, in javnosti.

Načelo javnosti določa, da so podatki o izpustih toplogrednih plinov, ogljičnih odtisih in drugi podatki, povezani s podnebnimi spremembami, javni, ter da ima vsakdo pravico dostopa do teh podatkov skladno z zakonom, ki ureja dostop do informacij javnega značaja. Omenjeno načelo določa še, da ima javnost pravico sodelovati v postopkih sprejemanja programov, ki se nanašajo na blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje.

Načelo spodbujanja določa, da morata država in lokalna skupnost z različnimi ukrepi aktivno spodbujati dejavnosti, ki preprečujejo ali zmanjšujejo izpuste toplogrednih plinov, in tiste dejavnosti, s katerimi se zagotavlja prilagajanje podnebnim spremembam, uporabo izdelkov in storitev, proizvedenih z nižjim izpustom toplogrednih plinov ter ozaveščanje, informiranje in izobraževanje javnosti o podnebnih spremembah.

Načelo zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov zavezuje državo in lokalne skupnosti, izvajalce javnih služb, nosilce javnih pooblastil ter druge pravne in fizične osebe, torej vse, da morajo svoje pristojnosti oziroma dejavnosti usmerjati tako, da zmanjšujejo izpuste toplogrednih plinov. Pri tem predlagani zakon odgovornost za izpuste toplogrednih plinov, do katerih prihaja na objektu infrastrukture ali dejavnosti državnih in lokalnih javnih služb ali objektu državnega in lokalnega grajenega javnega dobra nalaga upravljavcu tega objekta ali naprave.

## **II. UKREPI IN PRAVNI INSTRUMENTI BLAŽENJA PODNEBNIH SPREMOMB IN PRILAGAJANJA NANJE (14. do 28. člen)**

Zakon v okviru tega poglavja najprej opredeljuje ukrepe in pravne instrumente blaženja podnebnih sprememb.

Določa (v 14. členu), da se ukrepi blaženja podnebnih sprememb nanašajo na zmanjševanje rabe fosilnih goriv; bolj učinkovito uporabo energije; povečevanjem deleža proizvodnje in rabe energije iz obnovljivih virov; zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov v industrijskih procesih in pri rabi topil in premazov; zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pri odlaganju odpadkov; zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pri kmetijskih dejavnostih; povečevanje ponorov ter zajemanje in skladiščenje ogljikovega dioksida. Zakon določa, da omenjene ukrepe podrobneje opredeljuje operativni program iz 34. člena tega zakona. V 15. členu pa zakon pojasnjuje, da nekatere pravne instrumente, ki omogočajo izvedbo omenjenih ukrepov, določa predlagani zakon, druge pa predpisi s področja varstva okolja (trgovanje z emisijami toplogrednih plinov), energije (učinkovita raba energije, spodbujanje rabe obnovljivih virov energije), javnih dajatev (CO<sub>2</sub> davek,) javnih naročil, prometa, kmetijstva in drugi področni predpisi.

V členu 16 zakon določa naloge Vlade pri spodbujanju ukrepov blaženja, predvsem preko upoštevanje zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov pri oblikovanju davkov, dajatev in drugih ekonomskih instrumentov, oblikovanja pravnih instrumentov v okviru njene pristojnosti, s finančnimi podporami in z nakupovanjem enot zmanjšanja emisij toplogrednih plinov ali ponorov ogljikovega dioksida doseženih na območju Slovenije. V 17. členu zakon nalaga Vladi določitev višine zunanjih stroškov emisij toplogrednih plinov za potrebe oblikovanja davkov, dajatev in drugih instrumentov, določanja cene pri nakupu enot zmanjšanja emisij s strani

države, priprave in presoje ekonomske upravičenosti programov in projektov ter presoje vplivov.

V členu 18. Zakon opredeljuje ogljični proračun in njegovo uveljavljanje pri zavezancih, ki niso vključeni v evropski sistem trgovanja z emisijami. Vlada z operativnim programom iz 34. člena predpiše ogljični proračun zavezancem ali skupinam zavezancev v obliki skupno dovoljene vsote emisij toplogrednih plinov za posamezno obdobje. Na ta način Vlada na posamezne deležnike prenese obveznosti iz Odločbe št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Zavezanci so dolžni znižati svoje emisije ali zagotoviti ponore ogljika v tolikšni meri, da so znotraj proračunskega obdobja nižje ali enake vsoti določeni s proračunom, bodisi z lastnimi ukrepi ali z nakupom enot znižanja.

19. člen opredeljuje enote zmanjšanja emisij in sistem trgovanja z njimi, ki predstavlja razširitev že obstoječega sistema trgovanja z emisijskimi kuponi za zavezance, vključene v ETS. V ta sistem se poleg emisijskih kuponov in enot zmanjšanj, doseženih po Kjotskem protokolu v tujini, vključujejo še potrjene enote zmanjšanj emisij, dosežene v Sloveniji. To predstavlja dodatno orodje in spodbudo za zmanjševanje emisij z ukrepi znotraj države.

V členih 20 do 25 zakon ureja ogljični odtis. V 20. členu opredeljuje, da ogljični odtis prikazuje količino izpustov CO<sub>2</sub> in drugih toplogrednih plinov ter da se določi za posamezne objekte, izdelke, storitve, dejavnosti, dogodke, organizacije, posameznike in gospodinjstva in druge vidike človeškega delovanja, pa tudi za programe in načrte ali druge splošne akte, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje. Zakon pooblašča Vlado RS, da predpiše način določanja (metodologijo za izračun) ogljičnega odtisa za objekte, proizvode in storitve ter za programe, načrte in druge splošne akte, s katerimi se načrtujejo posegi v okolje. V 21. členu zakon ureja označevanje proizvodov in storitev z njihovim ogljičnim odtisom, v 22. členu pa ogljični odtis programa, načrta in drugega splošnega akta. V 23. členu določa, da morajo pravne ali fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, s katero povzročajo izpuste toplogrednih plinov večjega obsega, javnost redno obveščati o ogljičnem odtisu svoje dejavnosti. V 24. členu zakon za upravljavca objekta ali naprave infrastrukture državnih in lokalnih javnih služb in upravljavca objekta državnega in lokalnega grajenega javnega dobra določa obveznost zmanjševanja ogljičnega odtisa, pri čemer obseg zmanjšanja, rok, do katerega mora zmanjšati svoj ogljični odtis ter način, ki ga mora pri tem uporabiti, predpiše Vlada. Zakon v 25. členu določa tudi, da lahko naročnik pri oddaji javnih naročil poleg kriterijev, ki jih predpisujejo predpisi s področja javnih naročil, kot kriterij za izbiro najboljšega ponudnika upošteva tudi ogljični odtis ponujenega izdelka ali storitve.

V nadaljevanju (v 26. in 27. členu) zakon ureja ukrepe prilagajanja podnebnim spremembam. Določa (v 26. členu), da je treba najprej pripraviti oceno ranljivosti – ta je analiza in prikaz ogroženosti človekovih in naravnih sistemov zaradi vpliva podnebnih sprememb. Prikaže se za celotno državo in po posameznih geografskih območjih ter je podlaga za pripravo strategije iz 30. člena zakona in operativnega programa iz 34. člena zakona v delu, ki se nanaša na prilagajanje podnebnim spremembam. Hkrati je tudi podlaga za oblikovanje in izvedbo ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam. Pripravi in vzdržuje jo organ v sestavi ministrstva za okolje

in je dostopna javnosti. V 27. členu zakon določa pojave, v zvezi s katerimi bo treba izvajati ukrepe prilagajanja ter področja, na katera se bodo nanašali ukrepi. Predpisuje tudi, da bo konkretne ukrepe prilagajanja podrobneje določil operativni program iz 34. člena tega zakona.

V 28. členu zakon Vladi predpisuje pristojnosti, povezane s spodbujanjem zmanjševanja izpustov toplogrednih plinov preko ozaveščanja javnosti v zvezi s podnebnimi spremembami. Določa, da te naloge izvajajo državni organi, javne ustanove in drugi izvajalci po sklepu Vlade, pri čemer je kot ključni organ mišljena Služba Vlade Republike Slovenije za podnebne spremembe.

### **III. PROGRAMI BLAŽENJA PODNEBNIH SPREMOMB IN PRILAGAJANJA NANJE (29. do 36. člen)**

Zakon v okviru tega poglavja ureja programiranje, s katerim država določa politiko blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. S programi blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje država usmerja delovanje državnih organov in organov lokalnih skupnosti, izvajalcev javnih služb, nosilcev javnih pooblastil ter pravnih in fizičnih oseb tako, da prispevajo k ciljem države v zvezi z blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje.

Temeljni programski akt je državna podnebna strategija (zakon jo ureja v 30. do 33. členu). Z njo se določijo temelji politike blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v Republiki Sloveniji do leta 2050. V 30. in 31. členu zakon ureja vsebino te strategije, v 32. členu pa postopek njenega sprejemanja. V 33. členu zakon predpisuje, da je državna strategija sestavni del strategije razvoja Republike Slovenije.

Podrobneje se politika blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje določi z operativnim državnim programom blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje – zakon ga ureja v 34. in 35. členu. V 36. členu zakon določa, da je treba oba omenjena programa upoštevati pri pripravi sektorskih in prostorskih načrtov.

### **IV. SVET ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ (37. do 41. člen)**

Zakon v tem poglavju ureja Svet za trajnostni razvoj kot posvetovalno telo Vlade pri vprašanih trajnostnega razvoja, vključno z oblikovanjem in izvajanjem politike blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje. V členih 37. do 40. ureja njegovo vlogo, naloge, sestavo in določa javnost njegovega dela, v 41. členu pa določa, da Vlada s sklepom o ustanovitvi podrobneje uredi posamezna vprašanja njegovega delovanja in organizacije.

### **V. POROČANJE (42. do 43. člen)**

Zakon v tem poglavju ureja poročanje in predpisuje, da mora Vlada poročati Državnemu zboru RS o uresničevanju strategije iz 30. člena zakona najmanj vsakih pet let, o uresničevanju operativnega programa iz 34. člena zakona pa vsako leto. Zakon določa tudi vsebino omenjenega poročila.

### **VI. MEDNARODNO SODELOVANJE (44. do 45. člen)**

V tem poglavju zakon ureja mednarodno sodelovanje Slovenije v boju proti podnebnim spremembam. V 44. členu tako zakon določa vsebino in oblike mednarodnega sodelovanja, v 45. členu pa mednarodno financiranje v skladu s sprejetimi mednarodnimi obvezami. Sredstva za financiranje podnebnih sprememb se zagotavljajo ločeno od siceršnjih sredstev razvojne pomoči, vsebina financiranja pa je opredeljena analogno razvojni pomoči.

## **VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE (46. do 49. člen)**

V prehodnih in končnih določbah zakon določa rok za pripravo državne strategije in operativnega programa blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje, rok za ustanovitev Sveta za trajnostni razvoj in rok za izdajo podzakonskih aktov ter določa vacatio legis.